

לקראת שבת מלכתא

פנינים לפרשת ויקרא | גליון מס' 318 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

קחו בחשבון שבמסכת יבמות 49 דפים בלבד נחשבים למורכבים יותר, בעוד ששאר המסכת דומה לכל מסכתות הש"ס האחרות, יש נושאים מאוד מעניינים ולא מורכבים, יש מושגים חדשים, ויש גם לא מעט אגדות מעניינות מאוד. זאת מסכת מלאת מתיקות, לא לוותר עליה!!!

הדרן עלך סדר מועד והדרך עלן!!! - מגידי השיעורים המפורסמים של 'דרשו' הרה"ג רבי אפרים סגל והרה"ג רבי מאיר שפרכר, משתפים את קוראי 'לקראת שבת' בהרגשה המיוחדת שהם חוו עם סיום סדר מועד

הרב מאיר שפרכר (מימין) הרב אפרים סגל (משמאל)

אליעזר (לייזר) רוט

731 יום אחרי שכלל ישראל החל ברוב התרגשות ללמוד את פרק 'יציאות השבת' שבמסכת שבת, סיימו המוני בית ישראל בקול רינה והמון חוגג את הדף האחרון שבמסכת חגיגה, ובכך השלימו את לימוד כל סדר מועד, במשך 731 ימים, (פרט למסכת ברכות) יום אחר יום, ללא לאות וללא הפסקה.

לכבוד ציון הדרך המיוחד הזה, עם סיומו של הסדר הגדול ביותר בש"ס הבבלי, ביקשנו לשוחח עם שני אנשים מאוד מיוחדים, שיש להם חלק מכריע בהצלחתם של אלפי לומדים להגיע אל הרגע המיוחד הזה: הרה"ג ר' מאיר שפרכר והרה"ג ר' אפרים סגל, שני מגידי שיעורים ב'דרשו', המוסרים שיעורים מוקלטים ומצולמים בסגנונות מיוחדים, בלשון הקודש ובאידיש, לעשרות אלפי לומדים קבועים המאזינים לשיעורים שלהם מדי יום ביומו, מי בבית, מי ברכב ומי בהמתנה לאוטובוס בדרכו למקום העבודה שלו או לשמחה משפחתית.

מסיימים סדר מועד, איך ההרגשה?

הרב אפרים סגל: ההרגשה עילאית! לחשוב על כך שמאחוריך הקלטת 736 שיעורים!! תכפיל זאת בשניים [אידיש עברית] מדובר ב-1,472 שיעורים - כשמאחורי כל שיעור שעות של לימוד והכנה מדוקדקת, וטרחה מרובה בהקלטות מדויקות, ולפעמים צריך

להקליט 4 ו-5 פעמים קטעים מסוימים עד שהדברים יהיו ברורים ומובנים.

להיזכר בכל הרגעים המרגשים של סיום מסכת נוספת, מי מדבר על השמחה בסיום מסכת כמו עירובין בה ההשקעה היתה יוצאת דופן באופן מיוחד.

ולהיזכר גם ברגעים המאתגרים יותר, כמו למשל בשלהי תש"פ בעיצומה של מסכת עירובין - הקלטת שיעורים תוך כדי תחלואה ב'קורונה' באולפן מאולתר שנבנה בבית עקב הבידוד, כאשר ההקלטה נעצרת מדי פעם לטובת שיעול שמקל על הליחה החונקת...

כשאני מעיין בספרים חדשים שמוציאים, יש כאלו שאני ממש מתפעל מהם ויש לי חלישות הדעת מהבקיאות האדירה, עד שאמר לי חתני הגאון רבי חיים פרץ שליט"א, שיש כיום מאגרי מידע שניתן להגיע אל המידע בלחיצת כפתור, ושם הם מסתכלים ויודעים את הכל... כך זה יכול להיות גם באדם עצמו! הוא יודע הכל, אבל כלום לא שייך אליו. יש לו רק מחשב בראש, אבל הוא לא מושפע מזה מאומה!

הגאון הגדול רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א, על סוד ההצלחה בחינוך

"הואיל וקרבת טהורים והתינוקות טהורים, יבואו טהורים ויתעסקו בטהורים" (מדרש)

אני זוכר כשעוד גרנו בחוץ לארץ, היינו תקופה בוילנא, גרנו שם בבית עם חצר. היינו ילדים, והיו שם גם ילדים גויים, ואבא מרן ראש הישיבה זצוק"ל היה אומר לי: "על דבר אחד תקפיד, לא להיכנס לבית של הגויים ולא להכניס אותם לבית שלנו! לשמור על הבית!". כששומרים על הבית יש ילדים טובים!

אגיד לכם את העצה: תשמרו על ביתכם, ותדעו שבית יהודי הוא בית קדוש ומיוחד. עם הבדלה מוחלטת מן הגויים. אם תהיה הבדלה והילד ירגיש את זה, הוא ירגיש שהוא לא נמצא בתם באיזה בית, אלא הוא נמצא בבית המקדש! הוא רואה בבית את האבא ואת האמא, וזה גם מחייב את ההורים להראות את הדוגמא האישית בשלימות!

שלמה המלך אמר: "טוב שם משמן טוב". מה זה שם טוב? שבעיתונים יהיה כתוב עליו הרבה - זה לא שם טוב! אומרים חז"ל: שמן טוב נותן ריח אבל עד איפה מגיע הריח? עוד חדר ועוד חדר ובסוף נגמר. שם טוב הולך מסוף העולם ועד סופו, על מה מדובר כאן?

בעולם יש מרביצי תורה. למשל בישיבות יש ראש ישיבה, יש משגיח, יש רמ"ם, ויש גם גדולי ישראל שלא תמיד הם מוסרים שיעורים. מה ההבדל בין אדם גדול לכל מוסר תורה? ההבדל הוא עצום: אחד שלומד תורה מרבו, הוא צריך לשמוע ממנו מה שהוא אומר. מי שרק מסתכל על הרב כל היום - ישאר עם הארץ. הרב'ה אומר שיעור והתלמיד שומע את התורה. לעומת זאת כשעומדים על יד צדיק לא צריכים לדבר בכלל, עומדים ומתעוררים!

כשהייתי נכנס אל מרן הרב מברסקי זצוק"ל, עוד לפני שהייתי שומע את דבריו כבר היו רועדים כל אברי. כך גם היה אצל מרן החזו"א

זצוק"ל, וככה אצל כל גדולי ישראל. זה נקרא 'שם טוב'. יש רב שלפני שהוא מלמד אני כבר לומד. אני רואה אותו כראות מלאך אלוקים. כשיש אדם גדול, זה משפיע בכל העולם! זה אחד מהיסודות: צריך שהרב יהיה גם מושלם, שהתלמיד יראה שזו הדוגמא שלו! אחר כך כמובן הוא גם מלמד תורה, זה אחד מהיסודות העיקריים!

מאיזה גיל מתחילה ההשפעה על התלמידים?

הגאון הגדול רב"ד שליט"א: השפעת תורה מתחילה מהגיל הרך, ולא רק מתחילה, אלא שם זה יותר חשוב ומסוכן.

אבוי אם מחנך בגיל הזה טועה! אם אחד היה מהנדס בנין, והיתה טעות קטנה ביסוד, אמנם כעת לא נראה מאומה, אבל אחרי כמה שנים כל הבנין יתמוטט. כשמתחילים את היסוד של כלל ישראל, טעות קלה איננה טעות קלה, כי עכשיו לא מרגישים, אבל אחרי זה -

לתשומת לבכם: בעקובת חג הפורים לא תופץ מהדורה מודפסת של לקראת שבת בשבוע הבא העלון יופץ במיילים אי"ה ביום רביעי י"ג אדר

מי יודע מה יהיה מזה? היסוד מהגיל הרך יותר חשוב! גם אחר כך צריך להיזהר, אבל זו כבר לא סכנה כל כך גדולה, כמו בגיל הרך שיכול כל הבנין להתמוטט - וזה מדיני החינוך.

עוד נקודה חשובה, הכתובה בשולחן ערוך על איך מלמדים: חייב אדם ללמד את בנו תורה, ולא רק אבא, כל חכם חייב ללמד את ילדי ישראל תורה. היכן זה כתוב בתורה? שנאמר: "ושנתם לבניך" אלו התלמידים. תלמידים קרויים בנים. שואלים חז"ל: מאיפה אתה יודע שגם הרב נקרא אבא? יש עוד פסוק: "אבי אבי רכב ישראל ופרשיו". תמיד הייתי מתקשה: הגמרא אומרת שהרב יותר חשוב מאבא, אביו הביא אותו לחיי העולם הזה, ורבו מביאו לחיי עולם הבא. הרב מלמד תורה שהיא חיינו, אז הוא יותר מאבא! אשאל אותך שאלה: אחד שהוא חולה מסוכן, ויש לו רק כסף לקנות תרופה אחת. הוא נכנס לבית מרקחת, משלם הרבה כסף, הרוקח נותן לו את התרופה והוא נשאר בחיים, אז הרוקח הוא אבא שלו? לא! הוא לא יודע אפילו את שמו!

יש בכירורגיה השתלת לב, וזו כבר התקדמות. נכנס אדם עם לב חולה לבית חולים. הרופא מרדים אותו, מכניס לו לב חדש, ממש אבא שלו, נתן לו ואת הלב! הרופא אפילו לא יודע מי החולה, אצלו הוא מספר, מספר זה וזה ברשימה, זה לא אבא!

אבא לא נותן חיים! אבא נותן את חייו! חיים נותן גם בית מרקחת, גם כירורג, זה לא אבא! אבא נותן את חייו! לתת את חייו זו הרגשה פנימית, וזה בא רק מתוך אהבה מוחלטת ודבקות בלב כאחד. גם הרב צריך להרגיש, והוא צריך לתת לילד את ההרגשה הזאת: אני אבא שלך, אני אוהב אותך ואת חייו! אני נותן לך! כשבא מורה ללמד - דע! תרגיש "כעת אני בא ללמד את בני", וכולם ילדיו!

יש סיפור עם מרן המשגיח רבי ירוחם זצוק"ל: הוא פעם קם בבוקר ואמר: "יש לי היום עגמת נפש גדולה. תמיד חשבתי שכל התלמידים שלי בישיבה, הם ילדים שלי ממש. הייתה לי הרגשה כזאת. השבוע הבן שלי נהיה חולה, משה לייב לא הרגיש טוב, ואני מרגיש יותר! טעיתי! אני חשבתי שזה אותו דבר, אני רואה שבכל זאת יש הבדל!..." כך אמר המשגיח ממיר.

אני זוכר, שפעם אבא זצוק"ל הלך עם מרן המשגיח הרב דסלר זצוק"ל לחתונה. בסוף החתונה אמר הרב דסלר לאבא: "ר' דוד, כבר אין לי כח!". שאל אותו אבא: "בחתונה של הבן שלך גם כן היית אומר כך?"; המשגיח חשב רגע: "אני חושב שאם היו לי ארבע מאות בנים, הייתי כבר חושב ככה!..." שומעים? אבל כך צריך להרגיש! אז היו ארבע מאות תלמידים בישיבה, היום ברוך ד' יש כבר פי כמה וכמה, וזה מחייב יותר!

כשילד בא לישיבה, לחיידר, לבית הספר, צריכים להסביר לו: תדע לך: יש לך אבא בבית, אמא בית, כאן יש לך עוד אבא, אני האבא שלך ואני אוהב אותך אהבת נפש! תכניס את זה ללב!

ברמב"ם כתוב שאסור לכעוס על ילד. אפילו כשמרביצים בלי כעס, היו גדולים שכשהילד עשה איזה חטא - לא נתנו לו מכה. הם חיכו כמה דקות ואחר כך נתנו לו, כי הרגע הראשון זה לא נקי. זה בא באופן טבעי. קודם צריך להירגע, ואחר כך, אם אכן מגיע לו, לתת לו.

בתורה נאמר: "כאשר ייסר איש את בנו ד' אלוקיך מייסרך", הקב"ה נותן לנו עונשים, והוא אוהב אותנו אהבת בנים, אבל ככה מטפחים אהבת בנים. כשעושים לילד ניתוח כואב מאד, זה נקרא חבלה? הולכים לרופא שיניים גם כואב מאוד, אבל אומרים לו על זה תודה רבה, משלמים לו כסף עבור זה. הילד צריך להרגיש את זה שאבא לא מעניש סתם! הוא אוהב אותי כנפשו, אבל זה יהיה התיקון שלי. עשיתי משהו - וכך מתרפאים. זה כמו לשים אלכוהול על היד, זה שורף אבל מחטא!

כזאת הרגשה צריכים לתת לתלמיד! לא לכעוס אלא להסביר לו: 'נכשלת, אבל אני אוהב אותך! אני רוצה לתקן אותך, בוא נשב נדבר!'. במילים האלה צריך דבר עם הילד, זו חובת חינוך!

איך ממתיקים לילד את התורה?

הגאון הגדול רב"ד שליט"א: ילד צריך להרגיש שהדבר הנעים ביותר בעולם זה ללמוד תורה: א' ב', חומש, משניות, גמרא - העיקר להכניס את הגישה! זה תפקיד לא קל, אבל זה התנאי ועל זה מתפללים כל בוקר: "והערב נא ד' אלוקינו את דברי תורתך בפינו".

צריכים להכניס לילד אהבת תורה, אבל זה רק אם התלמיד רואה שהרב"ה הוא ככה! שידע שאלו הם החיים! שזה האוויר לנשימה, כי הם חיינו! יש רבע'ס שנותנים גישמאק בכל דבר, גישמאק בא' ב', גישמאק בסידור, וכשהילד מרגיש אצל הרב"ה את הטעם של מתוקים מדבש, הוא נעשה דבוק בתורה, ודבוק בריבוננו של עולם.

צריכים להשתדל ללמד באופן כזה שמחדיר אהבת תורה, כי שאר דברים שנלמד את הילד - הם יכנסו לו לראש כחכמה בעלמא, כמו שיש אנשים מומחים בחשבון. לאחרונה, כשאני מעיין בספרים חדשים שמוציאים - יש כאלו שאני ממש מתפעל מהם, ויש לי חלישות הדעת מהבקיאות האדירה, עד שאמר לי חתני הגאון רבי חיים פרץ שליט"א, שיש כיום מאגרי מידע שניתן להגיע אל המידע בלחיצת כפתור, ושם הם מסתכלים ויודעים את הכל. כך זה יכול להיות גם באדם עצמו: הוא יודע הכל, אבל כלום לא שייך אליו! זה לא הוא, יש לו רק מחשב בראש אבל הוא לא מושפע מזה מאומה. חכם הוא רק מי שאוהב תורה, זה נותן לו את החיים! אנחנו הרי רוצים להמשיך את החיים לילדים, זה הדבר הראשון, לתת להם אהבת תורה.

אי אפשר לטעת אהבת תורה בקלות, שהרי ילד קטן אוהב יותר בטבעו לשחק. אבל יש לזה דרך, צריך להשתדל ללמוד עם ילדים דברים שיש להם הנאה מהם, לא דברים קשים ודחוקים. אצלי בשיעור בישיבה יודעים כבר כולם, אני מקפיד לא לומר: "ויש ליישב בדוחק", למה לי לדחוק? אומרים רק מה שטוב, מה שהתלמידים מבינים, וכשמבינים זה נקרא מתוקים מדבש!

כדי להקנות לילד אהבת תורה, צריך שיבין שהוא לומד תורת ד'! לשנן לו: 'אתה יודע יקירי, עכשיו אני אומר לך מילה שהקב"ה ברא אותה! מה זה - אל"ף!' כך על האותיות וכך על הניקוד, ולהחדיר בו: אתה יודע מה זה? הקב"ה הוריד כזה אור מיוחד, ואתה כבר אומר את זה! וכשהילדים מרגישים שעוסקים הם בדבר ד', הם מרגישים שייכות

מרן רבי איסר זלמן מלצר התרגש מאד, ואמר: "עס קען ניט זיין! לא יתכן! אם את עסקת במצוה הדורה וחשובה, בנתינת צדקה לעני, לא יתכן שיצא מזה הפסד! משהו אחר יש כאן... עס איז דא דא עפעס אנדערש..."

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, על זכות המצווה

"מן הפְּשָׁבִים אוּ מִן הָעֵיזִים" (ויקרא א', י')

מצעירותו סבל רבי איסר זלמן מלצר זצוק"ל, בעל 'אבן האזל', ממחלה קשה בריאותיו, והוא נצרך לרפואתו לשתות מידי יום כוס חלב עיזים על פי הוראת הרופא.

עזים כמובן לא היו ברשותו... אבל תלמידיו המסורים שאהבוהו אהבת נפש, מצאו עד מהרה גוי אחד שהיתה לו עז בביתו, והסכים למכור כוס חלב טרי מידי יום עבור הרב. העמיד, אפוא, הרב את אחד מתלמידיו שיהיה אחראי בדבר, וישגיח בכל תהליך החליבה מתחילתו ועד סופו כדין, שלא יהיה בו חלילה חשש של חלב עכו"ם, הוא ישב עמו והדריכו בפרוטרוט כיצד בדיוק יעשה את מלאכתו נאמנה, היו לו כמה חומרות וכמה הידורים בדבר, וביקש מאד מתלמידו שיקפיד היטב על קיום כל ההוראות כולן, ללא שום התחכמות.

התלמיד הנאמן, פקודת רבו שמרה רוחו, הוא שמר בקפידה על קיום כל ההוראות לשביעות רצונו של רבינו. יום אחד נבצר מן התלמיד לגשת אל בית הגוי ולהשגיח על תהליך חליבת העז, והעמיד את חברו במקומו, שיגש הוא אל המקום, ויביא את החלב הדרוש לבית ראש הישיבה.

השליח החרוץ עשה שליחותו בשמחה כראוי, אך לא ידע על כל אותם הידורים שהקפיד עליהם הרב, כאשר לא היה לחברו זמן לשבת עמו באריכות על כל פרט ופרט... והחליט המשולח בדעתו, שאלו הן רק חומרות והידורים, ובשעת הדחק הלא מספיק שיעמוד ישראל על גביו כל עת החליבה... [ועיין יורה דעה סימן קט"ו ס"א, ונושאי כלים, ומעדכני השולחן שם].

כשהגיע השליח אל הרבנית הצדקנית, מרת בילא הינדא עליה השלום, מחברתו בקודש של רבינו, סיפר לפניה כל הענין, שחברו נעדר היום והעמידו כשלוחו להביא את החלב עבור ראש הישיבה. הרבנית שהיתה מפורסמת בפקחותה, כאשר חבר חכמה ונאמנה מאד [היא סידרה את כל חידושיו של רבינו בספר 'אבן האזל'], החלה לחקור ולשאול אותו כיצד בדיוק היה סדר החליבה, ולאחר ששמעה הפרטים, החליטה בדעתה שעל אף שלא התקיימו בדיוק כמה הידורים שהרב אוהב להקפיד עליהם, מכל מקום מפאת חולשתו הגדולה של רבינו וקיום בריאות גופו, יש להקל בדבר...

שפתה אפוא הרבנית את סיר החלב על גבי פתיליית האש, כדי שיתבשל כראוי, בטרם תגיש אותו לארוחת הבוקר לבעלה הדגול. והנה בינתיים דפק עני בדלת. היא ניגשה אל הפתח, והאיש העני החל

לספר בפניה על מצבו העגום, וביקש והתחנן אם אפשר תרומה הגונה, של לא פחות מלירה שלמה... הרבנית חיפשה בארנקה, אך לא מצאה בו אלא אגורות בלבד... והציעה לעני בתמורה ארוחה מזינה וטעימה, אך משום מה התעקש העני במרירותו על לא פחות מלירה... עד שלבסוף הצליחה הרבנית לאסוף לו מפה ומשם לירה שלמה...

כל העסק הזה לקח זמן רב, כשלבינתיים רתח החלב שבסיר, ועד מהרה גלש כולו ונשפך החוצה... הסיר הריק שעמד על האש, נהיה חרוך כולו, והעלה עשן רב, וריח רע התפשט בבית...

רבי איסר זלמן ישב אז בחדר, ספון ושקוע עמוק בתורתו הגדולה, והנה הריח הקשה מגיע לאפו. הוא נחרד ומיהר אל המטבח, ונדהם לראותו אפוף עשן. הוא שאל בבהלה את זוגתו הרבנית מה קרה כאן? סיפרה לו אשתו, שתוך כדי שהעמידה את החלב לבישול, עיכב אותה עני משונה, שהתעקש דווקא לקבל צדקה של לירה שלמה, ואדהכי והכי גלש כל החלב מהסיר...

רבי איסר זלמן התרגש מאד, ואמר: "עס קען ניט זיין! לא יתכן! אם את עסקת במצוה הדורה וחשובה בנתינת צדקה לעני, לא יתכן שיצא מזה הפסד! משהו אחר יש כאן... עס איז דא דא עפעס אנדערש...". כראות הרבנית גודל חרדתו, נאלצה לספר לפניו כל האמת, שהתלמיד הקבוע נעדר היום מן החליבה, והעמיד ממלא מקום שלא ידע בדיוק את כל אותם הידורים שהרב מקפיד עליהם...

"אם כן, אפוא" - צהלו פני הרב בשמחה עילאה - "אדרבה, זכות 'מצות הצדקה' עמדה לנו, להצילנו מחלב זה שיש בו חשש נדנוד של איסור..."

(מתוך 'טיב המעשיות')

"מבטח לו נשוא בן העולם הבא"

(תלמוד בבלי
מסכת נדה עג ע"א)

שיעורים מבוארים ומתומצתים מפי הרבנים הגאונים שליט"א
בקו השיעורים של 'דרשו' על פי תוכנית 'דף היומי בהלכה'

077-2222-666

הרב אריה זילברשטיין שליט"א
שלוחה 1/1

הרב אפרים סגל שליט"א
שלוחה 1/2 בעברית ובאידיש

הרב מרדכי שלמה פריינד שליט"א
שלוחה 1/3 באידיש

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

פעם בערב יום הכיפורים, נכנסתי אל מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, כדי לבקש את ברכתו. הרב ישב במקומו ודרש באגדה, והקשה על הגמרא האומרת שרבא ואביי שניהם היו מבית עלי, אולם רבא שעסק בתורה זכה לחיות ארבעים שנה, ואילו אביי שעסק בתורה ובגמילות חסדים חי שישים שנה

הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א: גמילות חסדים נותנת סיעתא דשמיא להצלחה בתורה

"אדם פי יקריב מִמֶּם קָרָבָן" (ויקרא א, ב')

פעם בערב יום הכיפורים, נכנסתי אל מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, כדי לבקש את ברכתו. הרב ישב במקומו ודרש באגדה, והקשה על הגמרא האומרת שרבא ואביי שניהם היו מבית עלי, וכידוע על בית עלי חלה קללה נוראה, שכל צאצאיו ימותו בצעירותם, אולם רבא שעסק בתורה זכה לחיות ארבעים שנה, ואילו אביי שעסק בתורה ובגמילות חסדים חי שישים שנה.

הקשה רבינו: וכי מה חשוב יותר, תורה או גמילות חסדים? אין ספק שחשיבות לימוד התורה עולה לאין ערוך על כל המצוות האחרות. המשנה אומרת (פאה א, א): "אלו דברים שאדם אוכל פרותיהם בעולם הזה, והקרן קיימת לו לעולם הבא ואלו הן, כיבוד אב ואם וגמילות חסדים... והכנסת אורחים וביקור חולים והכנסת כלה ולוויית המת... ותלמוד תורה כנגד כולם". כלומר חשיבות לימוד התורה עולה על כל האפשרויות לגמילות חסדים.

מלבד זאת נאמר (משלי ג, טו): "וכל חפציך לא ישוו בה", וכמובן שאין הכוונה לחפצי הגוף שאינם שווים לדף גמרא, אלא שאפילו חפצי שמים אינם משתווים לתלמוד תורה.

הגמרא אומרת (בבא קמא לח ע"א): "יקרה היא מפנינים - מכהן גדול הנכנס לפני ולפנים". הבה נתאר לעצמנו את משמעות הדברים: בעוד זמן מה יבוא המשיח, וכאשר יגיע יום הכיפורים, יסעו כולם לירושלים, כדי לראות את עבודת הכהן הגדול.

לא רק אנו נמלא את רחובות ירושלים, אלא אף כל בני הגולה שיתקבצו מכל העולם כולו, ועמם כל המתים שמתו במהלך אלפי שנות הגלות, שיקומו לתחיה. הצפיפות תהיה גדולה, אולם כאשר ישתחוו כולם יתרווח המקום באופן ניסי, ואז נזכה לראות את הכהן הגדול, אהרן הכהן, מראהו יהיה כמלאך ה' צבקות, על זקנו ניתן יהיה להבחין בכמה טיפות שמן, שנטפו בשעה שמשח אותו משה לכהן גדול, וכל חייו היה מצטער אהרן שמא מעל בשמן, עד שמן השמים אמרו לו (תהילים קלג, ב): "כשמן הטוב יורד על הזקן זקן אהרן שיוורד על פי מידותיו", כלומר הדבר לא נחשב עבורך כמעילה. מציאותו של השמן הזה היתה ניסית, ובכל פעם שהיה אהרן צריך לספר את זקנו, היה השמן עולה למעלה, ולאחר מכן שב ויורד בחזרה.

הכהן הגדול יעמוד בקדושה ובטהרה, ואנו נבחין כי לשון הזהורית

אדומה לגמרי - ופחד נורא ימלא את לבנו. לאחר מכן יפרשו סדין של בוך, אהרן ירד לטבול, ולאחר שהוא יתקדש בקדושה נוספת על קדושתו, הוא ילבש בגדי לבן, ומראהו של הכהן הגדול, שזקנו הלבן יורד על מידותיו והוא לבוש בגדי לבן, יחריד את לב העם כולו.

או אז נבחין כי הוא כבר מחזיק את המחתה עם הגחלים ביד אחת, וביד השנייה הוא אוזח כף מלאה בקטורת, והנה הוא עומד להכנס לקודש הקדשים... הפחד והמתח ירקיעו שחקים!...

ואז, בדקות האחרונות, יקרא אהרן לאי מי, ויאמר לו: "אתה הוא זה שהזכרת לפני את אביך החולה? אם רוצה הנך שאזכיר את שמו בקודש הקדשים, אמור לי כעת מה שמו?".

האם נעלה על דעתנו שהוא ישיב לכהן הגדול: "תודה רבה, אך אין צורך. אזכיר את אבי בעוד זמן קצר על דף הגמרא שאלמד"!... אך אלו בדיוק דברי הגמרא: דברי התורה יקרים יותר מכהן גדול הנכנס לפני ולפנים!...

באבות דרבי נתן (פרק אחד וארבעים) מובא, כי רשב"י הגיע לבקר חולים, וראה אדם בעל חולי מעיים המתפתל בייסוריו, ומתוך כך החל לגדף.

העיר לו רשב"י: "ריקא, אם מילא אתה מדבר, אמור דברים של טעם והתפלל לה' שיצילך".

במקום להאזין לדבריו נענה האיש ואמר: "רב! הלוואי שמה שיש לי יהיה לך"...

תגובתו של רשב"י היתה: "ראוי אני לכך, משום שעזבתי דברי תורה ועסקתי בדברים בטלים, שכן מצוות ביקור חולים נקראת דברים בטלים ביחס ללימוד התורה, כפי שנאמר: כל חפצך לא ישוו בה". ורק אם אין אדם אחר בעולם המסוגל לקיים מצוה זו, היא יכולה להעשות על ידי לומד התורה"...

אם כן - הקשה מרן - כאשר אביי ורבא למדו, ואביי הפסיק משום שהלך לשמח חתן וכלה, הלא רבא המשיך ללמוד. ולימוד התורה גדול יותר מגמילות חסדים. מדוע, אפוא, רבא חי רק כארבעים שנה ואילו אביי האריך ימים עד גיל שישים?

שאל מרן את הנוכחים: מה מזין יותר, בשר או מים? אין ספק שהבשר מזין יותר, אך גם אותו לא ניתן לבשל ללא מים...

על דרך זו יש לומר, שודאי שתורה חשובה יותר מגמילות חסדים, אך כדי שהלימוד יצליח ותהיה ללומד סיעתא דשמיא, חייבים גמילות חסדים, ולכן אביי שעסק בתורה וגמילות חסדים, זכה לחיות שנים רבות יותר.

נסיעה למען חיזוקו של הזולת

רבינו, כידוע, היה מתפלל שנים רבות תפילת שחרית כ'ותיקין' בבית הכנסת 'איצקוביץ'.

פעם ניגש אליו יהודי שהיה בהתחזקות ואמר לו: "הרי הרב הולך כל בוקר ברגל מהבית לבית הכנסת איצקוביץ, אולי הרב מסכים שאקח אותו ברכבי?".

רבינו הסכים להצעה, ומאז כל יום לפנות בוקר היהודי היה דופק בדלת, והרב יוצא ונוסע עמו לאיצקוביץ.

אחר שנה וחצי היהודי הזה הוצרך לטוס לחו"ל למשך עשרה ימים, ולפני שנסע פנה למישהו, וביקש שיחליף אותו ויקח את הרב.

בשעה חמש בבוקר דפק הלה בדלת. רבינו פתח, וכשראהו שאלו

עשיתי חשבון: הוא רוצה להתחזק ואם הוא יבוא כל יום לקחת אותי, זה יחייב אותו להתמיד להתפלל ותיקין ולהתחיל את היום בצורה טובה, ויגרום לו לעליה גדולה, ולשם כך ויתרתי על הצורך שלי בהליכה

מה רצונו. ענה לו: "פלוני לא יכול לבוא לקחת את הרב, ואני באתי במקומו".

"ראה נא", אמר לו הרב, "בשנים האחרונות כמעט ואינני הולך ברגל. לכל מקום לוקחים אותי ברכב וכל ההליכות שלי הן מהרכב לבית ומהבית לרכב. המקום היחיד שיכולתי להמשיך קצת ללכת הוא מהבית לבית הכנסת בבוקר. אלו הן חמש הדקות היחידות שאני יכול ללכת. בא אותו יהודי והציע לקחת אותי ברכבו. באמת אינני צריך שיקח אותי, אבל עשיתי חשבון: הוא רוצה להתחזק, ואם הוא יבוא כל יום לקחת אותי, זה יחייב אותו להתמיד להתפלל ותיקין ולהתחיל את היום בצורה טובה, ויגרום לו לעליה גדולה, ולשם כך ויתרתי על הצורך שלי בהליכה. אבל אתה הרי לא צריך זאת, אז במטותא ממך, הנח לי ללכת ברגל"...

(מתוך 'ומתוק האור' פניני הגרא"ל)

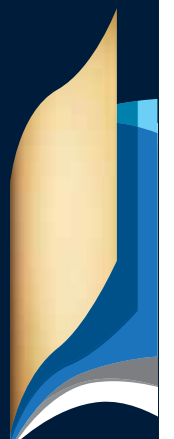

הצטרף עכשיו גם אתה

להצטרפות מוקד 'דרשו'
02-5609000

**המוני בית ישראל
בכל העולם היהודי
התחילו בלימוד
המשנה ברורה
במסגרת הדף
היומי בהלכה**

**דף
היומי
בהלכה**

ילד קטן הייתי. מדי בוקר הייתי יורד בשעה מוקדמת מאוד לחכות להסעה שתיקחני לתלמוד תורה. יום-יום, באותה שעה בדיוק, היה ראש הישיבה יורד מביתו ועולה לרכב מסחרי פשוט של אחד מעובדי הישיבה, שהמתין לו ברחוב להסיעו לישיבה. בכל יום, היה ראש הישיבה מחפש אותי בעיניו הטובות, ניגש אלי בחיוך מאיר, צובט את לחיי ואומר לי בקולו החם: "בהצלחה!"

הרה"ג ר' אלחנן חדש שליט"א - על הארת הפנים של אביו הגאון רבי משה חדש זצ"ל

"ויקרא אל משה" (ויקרא א, א')

"לכל דברות ולכל אמירות ולכל ציונים קדמה קריאה לשון חיבה..." (רש"י)

"כשהייתי בארצות הברית, נפגשתי עם גבירים במלון רב-קומות, והבחנתי שבכל קומה תלויה מראה גדולה. אדריכל מומחה הסביר לי שהמטרה היא לגרום לאנשים לרצות לשוב למקום, שהרי כל אדם אוהב לראות את עצמו..."

"כאן, בישיבה, אי אפשר לשים מראות. לכן משתדל אני להיות במקום מראה! מתאמץ שלכל אחד תהיה כאן הרגשה טובה וירצה לשוב לכאן. הא כיצד? על ידי שאני מאיר פנים לכולם, אך לא מן השפה ולחוץ חלילה, אלא אור שבא מתוך הפנים!" (מאמרותיו של אבא)

האנשים שהלכו בדרך. והנה הבחין אבא שהאנשים אינם מברכים זה את זה לשלום. לכן קיבל עליו לברך ב'גוט שבת' את כל מי שנתקל בו בדרכו! בתוך זמן קצר נעשה הדבר למנהג בקרב צועדי הדרך הזאת, וכל האנשים ההולכים בה החלו לאחל זה לזה 'גוט שבת'..."

"פעם התלויתי לראש הישיבה בחו"ל, בהיותו במקום שבו מתגוררת סבת"י, מספר בוגר הישיבה. "באחד הימים ראתה אותי סבתא עם ראש הישיבה ומייד שאלה: 'מיהו היהודי הזה?'. סיפרתי לה שזהו ראש הישיבה שלי, והיא אמרה לי בהתרגשות: 'אני מכירה אותו היטב! תמיד כשהוא נמצא כאן הוא מברך אותי לשלום במאור פנים מיוחד, בכל פעם שהוא עובר על פניי, אף שאינו מכיר אותי כלל!'..."

באחד מלילות שבת, לאחר תפילת ערבית, כאשר עברו הבחורים לפני אבא כנהוג לאמירת 'גוט שבת', התעכב ליד אבא יהודי מחו"ל, שהתארח בארץ הקודש והתפלל בישיבה. אבא האריך עימו בשיחה, בעוד הבחורים ממשיכים לעבור ואבא נד להם בראשו - 'גוט שבת'. במוצאי שבת, בשעה מאוחרת, קרא אבא לבחור צעיר משיעור א' ואמר לו: "עלי להתנצל בפניך, על שלא עלה בידי להתייחס אליך כראוי בליל שבת..."

"בהארת פנים אפשר לפעול הרבה מאוד", היה אבא חוזר ואומר, "ויש בזה קידוש השם, וחלילה להפך - זה חילול השם ממש".

פעם אמר אבא בזעזוע: "שמעתי מי שטוען, ש'הארת פנים' בקרב בני התורה אינה מוקפדת דיה. חלילה, אין אני מאמין לדברים אלו. אבל אם יש בהם מן האמת, היאך ייתכן מצב שכזה?!"

אבא הרבה לצטט את הסבא מסלבודקה, שאמר שפניו של האדם הן רשות הרבים, ועל כן כאשר אדם מתהלך בפנים זעופות, הרי הוא 'בור ברשות הרבים'! ואילו כאשר הוא מאיר פנים לזולתו ביכולתו לרוממו ולבנות בו עולמות.

אחי ר' דב זוכר, איך היה אבא מהלך ברחובות ביום השבת, ומברך כל אחד שנקרה בדרכו בברכת 'גוט שבת' חמימה, כשהוא מאיר פניו לכל אחד ואחד.

"הייתי ילד, ולא הבנתי מנין מכיר אבא אנשים רבים כל כך!", זוכר ר' דב, "אבל פעם אחת זכיתי שאבא יסביר לי את הדבר. הוא סיפר לי כי בעת ששימש ראש ישיבה ב'כנסת יהודה', היה הולך בשבת כמה פעמים מביתו אל הישיבה וחוזר. שכונת סנהדריה המורחבת, שבה שוכנת הישיבה, הייתה אז מרוחקת מעט מבתי העיר, ולא רבים היו

להארת הפנים של אבא הייתה השפעה עמוקה על רבים!
"לפני כשלושים שנה", סיפר אחד מראשי הישיבות, "בעודי נער, הגעתי מארצות הברית לארץ ישראל עם קבוצת נערים. עדיין לא החלטתי אז לאיזה עולם אני שייך. התלבטתי בין עולם התורה לעולם המעשה. והנה לקחו אותנו לביקור בישיבת 'אור אלחנן'. כאשר ראיתי באיזו הארת פנים, באיזו חביבות קיבל אותנו ראש הישיבה - ידעתי מייד להיכן אני משתייך - לדרך התורה והיראה!".

דברי התורה של הנער ולהתעניין בקורותיו!".

ליד בנין הישיבה שוכן מפעל שיקומי לאנשים תשושי נפש. רבים מהם היו באים להתפלל בישיבה באומרים: "הרי ראש הישיבה כל כך אוהב אותי!".

אבא הרבה לעורר את התלמידים, כי מעשים של חסד מזדמנים להם כל העת בין כותלי בית המדרש, ואין צורך לחפשם מחוץ לישיבה. הוא סיפר שבתקופת לימודיו בישיבת חברון, התגבש עם קבוצה מחבריו לקבל מדי תקופה קבלה אחרת להתחזקות, והם היו מעדכנים את סבא המשגיח בדרכי עבודתם המוסרית.

פעם אחת נכנסו אליו, ואמרו שקיבלו עליהם להתחזק בגמילות חסדים, ולכן יחפש כל אחד מהם הזדמנות לעשות בכל יום מעשה חסד אחד לפחות.

לשמע הדברים העמיד אותם המשגיח על טעותם: "אין צריכים לחפש מעשי חסד! מעשי חסד מזדמנים בכל רגע בתוך בית המדרש!".

כשאך פקחו עיניהם הבינו כי אכן, הזדמנויות כאלה ישנן למכביר - להאיר פנים זה לזה, להחמיא, לשבח, לעודד...

אבא אף היה מוסיף דוגמה בשם סבא: "מצוי אצל הבחורים שכאשר אינם מבינים דבר מה בסוגיא, ניגשים אל חבר ושואלים: 'איך אתה למדת בסוגיא?' כביכול: 'אני כבר מבין את הסוגיא, אבל אני רוצה לדעת איך אתה למדת אותה...'

"הנוסח הנכון כאן הוא לומר לחבר בפשטות: 'לא הבנתי פשוט בסוגיא, האם תוכל להסביר לי?'"

זוהי דוגמה להרגשה טובה, שאפשר לתת לזולת בין כותלי הישיבה, בלי לחפש 'מעשים נשגבים' בחוץ.

אבא שימש דוגמה חיה להנהגה זו, כפי שהיטיב להגדיר זאת דודי רבי ישעיה לפין:

"מאור הפנים הוא חלק מעצמותו של האדם, כפי שלומדים מלשון התורה על משה רבינו: 'כי קרן עור פניו'. רבי יצחק הוטנר כתב על רבי ישראל מסלנט, שהוא ידע להסתיר את גאונותו ואת כל מעלותיו, אך דבר אחד לא הצליח להסתיר - את מאור פניו!"

כך היה גם אצל אבא. הארת הפנים הייתה חלק מעצמותו. היא התעצמה בעת לימוד תורה, ויותר מזה בזמן מסירת שיעור, והגיעה לשיאה בהתקרב הימים הטובים. כל מי שעמד במחיצתו הושפע מהודו, "ומשה לא ידע כי קרן עור פניו..."

הארת הפנים של אבא הייתה תמידית. היא הייתה אצלו תכונה פנימית ואמיתית שנבעה מעומק הנפש.

על כן לא היה בכוחו של שום מצב לשנות את זיו פניו של אבא, או להעכיר.

(מתוך הספר 'גדלות ואדם')

אחי ר' יצחק פגש יהודי שלא היה לו קשר עם אבא, וכך סיפר לו: "שמעתי על היחס של אביך לכל אדם, ועל הארת הפנים המופלאה שלו. זה תפס אותי מאוד, ומאז קיבלתי עלי שלא יעבור עלי יום בלי שאומר מילת עידוד וחיוזוק למישהו!"

כך שמע גם בוגר הישיבה ר' אליאב מילר, מפי אחד מרבני הארגון: "ילד קטן הייתי. מדי בוקר הייתי יורד בשעה מוקדמת מאוד לחכות להסעה שתיקחני לתלמוד תורה.

"יום-יום, באותה שעה בדיוק, היה ראש הישיבה יורד מביתו, ועולה לרכב מסחרי פשוט של אחד מעובדי הישיבה, שהמתין לו ברחוב להסיעו לישיבה. בכל יום, בלא יוצא מן הכלל, היה ראש הישיבה מחפש אותי בעיניו הטובות, ניגש אלי בחיוך מאיר, צובט את לחיי ואומר לי בקולו החם: 'בהצלחה!'

"בכל ראש חודש הייתה הרבנית מזמינה אל ביתה את ילדי השכנים, ששבו מוקדם מלימודיהם, ובחגיגות רבה הייתה מקרינה לנו שקופיות מעניינות. מעולם לא ויתרתי על הבילוי המענג הזה, וכמוני ילדים רבים נוספים. כי איך אפשר לוותר על הארת הפנים, על החיוך והחום שנשבו בכל פינה בבית הזה?

"קשה להאמין מה רבה השפעתו של ראש הישיבה על חיי - מאז ועד היום. מגיל עשר אני מנסה לחקות את התכונות שקרנו ממנו, והחדירו בי רצון עז להיות מרביץ תורה, לצאת מוקדם בבוקר ולא להחמיץ שום חיוך לילד ברחוב. עד היום נותר בי המבט של הילד הקטן, הנושא עיניים אל הרב הגדול וממתין בציפייה לחיוכו החם..."

סיפרה אישה שמתגוררת בקרבת הישיבה: "תלאות החיים מצאוני בודדה, ומגדלת את ילדי לבדי. כאשר עברנו לגור ליד 'אור אלחנן' ביקש בני, שהיה אז בחור צעיר, לקבוע את מקום תפילתו בישיבה. חשבתי להתקשר לישיבה ולספר כי מדובר בבחור שאין אב לצידו, כדי שיקרבו אותו.

"כמה התרגשתי לשמוע מבני, כששב לאחר התפילה הראשונה בישיבה, שראש הישיבה קיבלו בחמימות גדולה ובמאור פנים מיוחד, בלי שידע מאומה על מצבו!

"מאז ועד נישואיו היה ראש הישיבה מקרב אותו ומתעניין בו, וכל יחסו אליו - כאב לבנו. הגיע היום ובני עבר ללמוד בישיבה גדולה מרוחקת, אך גם אז לא ניתק הקשר. בני שלח לראש הישיבה מכתבים בלימוד - וראש הישיבה השתדל למצוא זמן להגיב על

מעשה שהיה באוטובוס עמוס-נוסעים, שנסעו מירושלים לבני ברק בקו 402, ובהגיעם לכניסה לבני ברק, בכביש גהה, הצביע השעון על כמחצית השעה לפני הדלקת הנרות. הנהג, שהיה אדם דתי, הפתיע את כל הנוסעים, בעוצרו את האוטובוס בצידי הכביש, וביקש מכל הנוסעים לרדת מהאוטובוס, ולהגיע לבני ברק בכוחות עצמם... הנהג הסביר את צעדו החריג בכך שהוא מתגורר בירושלים

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על הזהירות בקדושת השבת

"ואם פל ענדת ישראל ישגו" (ויקרא ד', י"ג)

אחת הסיבות המחייבות את היציאה המוקדמת מהעיר בערב שבת, היא כדי לא לגרום לנהג האוטובוס או המונית לחלל שבת. והנה, לא פעם יוצא לנו להתקל במשפחות הבאות לעשות את השבת בבית ההורים, ומגיעות במונית דקות ספורות לפני השקיעה, כך שברור ללא כל ספק שהנהג החוזר לביתו יחלל את השבת בגללן.

ולא ברור לי כיצד בעלי המשפחות מתירים לעצמם דבר חמור שכזה, לגרום לנהג יהודי לחלל שבת!

ופעם הטריחו את עצמם הרבנים ומורי ההוראה המפורסמים, להגיע לצומת הכניסה לעיר בני ברק, כדי לבדוק את המצב מקרוב. היו שם כל גדולי הרבנים מכל החוגים, שבמשך שעה ארוכה לפני כניסת השבת, עצרו את הנהגים החרדיים שהגיעו מחוץ לעיר, עם משפחותיהם ומטלטליהם, כדי לעשות את השבת בבני ברק, ומחו על השעה המאוחרת שבה נכנסות המכוניות לעיר.

תדהמה גדולה נראתה על פניהם של גדולי התורה, בראותם יהודי חרדי, המתגורר בירושלים, שהגיע לבני ברק ל'שבת אופרוף', ונכנס לעיר דקות מעטות לפני השקיעה. הדבר עורר מאוד את רוגזם של הרבנים, שראו בכך זלזול רב בשמירת השבת.

הרבנים ניסו לברר האם היתה תקלה בדרך, האם נתקלו בפקק רציני או שמא היה תקר באחד הגלגלים, אבל לתדהמתם התברר שלא מיניה ולא מקצתיה.

האיש יצא מביתו שבירושלים 45 דקות לפני הדלקת נרות בבני ברק. "לצאת בשעה כזו, ולהגיע כל כך מאוחר לבני ברק, זה כמו להכריז שלא אכפת לי בכלל אם אגיע למצב של חילול שבת רח"ל", אמרו לו הרבנים.

הנהג הסביר את הצעד החריג

ומעשה שהיה באוטובוס עמוס-נוסעים, שנסעו מירושלים לבני ברק בקו 402, ובהגיעם לכניסה לבני ברק, בכביש גהה, הצביע השעון על כמחצית השעה לפני הדלקת הנרות.

הנהג, שהיה אדם דתי, הפתיע את כל הנוסעים, בעוצרו את האוטובוס בצידי הכביש, וביקש מכל הנוסעים לרדת מהאוטובוס, ולהגיע לבני ברק בכוחות עצמם...

הנהג הסביר את צעדו החריג בכך שהוא מתגורר בירושלים, "והרי ברור לי שאף אחד מכם אינו רוצה שאחלל שבת, ואם אצטרך להכנס לבני ברק, ולהוריד את הנוסעים בתחנות הקבועות, לא אספיק לשוב לירושלים לפני כניסת השבת. רק אם תרדו עכשיו, ואני אוכל להסתובב ולנסוע מיד בחזרה לירושלים, אצליח להגיע בזמן, וכולי האי ואולי..."

הנוסעים נאותו לעשות כדברי הנהג

הנהג ציין בפני הנוסעים שגם הוא לא רצה מלכתחילה לבצע את הנסיעה הזו, אולם הנהלת החברה אילצה אותו לכך, ואם לא היה מסכים - היו מפטרים אותו.

יצוין, שלפני צאתם לדרך, עשו הנוסעים את חשבון נפשם, וידעו שהם יגיעו לבני ברק לפני כניסת השבת, אך לא לקחו בחשבון שיתכן שהנהג מתגורר בירושלים, ועד שיחזור לביתו, בודאי ובודאי שהשבת כבר תהיה בפתח.

הנוסעים, שהיו כולם יראי-השם, נאותו לעשות כדבריו, וירדו בכביש גהה, ומשם המשיכו אל תוך בני ברק. חלקם שירך את דרכו

מי שהתורה נמצאת בליבו פנימה, מסוגל ליצור בתוך-תוכו אי-של-שלווה ומנוחת הדעת, ואיש לא יצליח לקחת אותה ממנו. למרות היותם אנשי מעלה, לא יכלו התלמידים לסבול את הקור, נשמטו אחד-אחד וחזרו למקומם. רק תלמיד אחד, ושמו רבי יעקב גלינסקי, נשאר עם הגאון עד תום, וסיים לומר יחד עימו את כל ה'לכו נרננה'.

הגאון האיר לו פנים

ויהי לאחר שנים, כאשר שניהם היו כבר בארץ ישראל, נכנס פעם הגר"י גלינסקי אל הגאון מטשיבין, והזכיר לו שהוא הבחור שנשאר יחד עימו בסיביר ואמר את הפסוקים. הגאון האיר לו את פניו במאוד, ואחר כך אמר כדברים האלה: "אל תחשוב שהפסוק 'קול ה' יחיל מדבר' נכון רק באשר למדבר הסיבירי. העיקרון הזה אמת ויציב וקיים גם כאן, בארץ ישראל ובירושלים, שבה אנחנו נמצאים. בכל מקום אפשר למצוא את האנשים שהם בבחינת מדבר שממה, ציה וצלמות, וגם הם ממתנינים ומצפים לשמוע את קול ה'!". אהה, כמה אנשים בתקופתנו מהלכים בשממה רוחנית! וחובתנו הגדולה היא לסייע להם, ולחלצם מהריקנות הנוראה המכלה כל חלקה טובה בכרם בית ישראל.

יצא לרחובותיה של סיביר לחפש מרור

כאשר סיפרתי את הסיפור הנ"ל עם הגאון מטשיבין להרב החסיד ר' אברהם לודמיר, אמר לי שהוא מכיר יהודי נוסף ששהה עם הגאון זצ"ל בסיביר.

היה זה החזן הראשון של בני ברק, שכיהן בבית הכנסת הגדול, ושמו הרה"ח ר' יחזקאל קלגברד, שהיה בעל תפילה מעולה וירא שמים גדול, שעורר את הלבבות בתפילתו הזכה.

כשהתקרבו ימי הפסח, דאג הרב מטשיבין לקיום מצוות מרור, ולא ידע מהיכן ישיג בסיביר את ירק ה'חסה' העונה על דרישות ההלכה לקיום המצוה, כיון שבאיזורים קפואים אלה, כמעט ולא היו ירקות. חיפש הרב וחיפש ולא מצא, ודאגתו לפני ליל הסדר הלכה וגברה. קרא הגאון לר' יחזקאל וביקש ממנו שיילך ויחפש ירק למרור, "ואני אכיר לך טובה גדולה על כך", הבטיח.

סיפר לי הרב לודמיר, שהרב קלגברד יצא לרחובותיה הקפואים של סיביר לחפש מרור... גם הוא חיפש וחיפש, ולא מצא. הוא כבר הבין שבדרכים טבעיות לא יוכל למצוא ירק למרור בסיביר, ואמר לעצמו: 'אני צריך לעשות מה שאני יכול, והשאר יעשה כבר השי"ת'.

מה עשה? יצא שוב לרחובות סיביר, והחל לפזם ולשיר ממיטב הניגונים שלו... קולו היפה נשמע היטב ברחובות, והאנשים שראוהו הולך ומתחזן בקול גדול, הביטו עליו כמי שיצא מדעתו...

לפתע יצאה אשה זקנה מאחת הסמטאות, וכששמעה את קולו המסתלסל של היהודי, קראה לו, ואמרה: "הניגון שהינך משמיע עכשיו, מוצא חן בעיניי. ההינך מוכן לשיר אותו שנית, ואני אשלם לך על כך?"...

ברגל, ואלה שהיו צריכים להגיע עד לשכונות המרוחקות, עשו את הדרך במוניות.

השאלה שהגיעה אליי היתה, האם הנוסעים רשאים לתבוע את נהג האוטובוס שישלם להם את מחירי המוניות שהסיעום לבני ברק. והשבנו, שהם אינם רשאים לדרוש מהנהג את התשלום של המוניות, כי הם היו חייבים לרדת מהאוטובוס מדין 'ערבות', ולתת לנהג את האפשרות לחזור לירושלים. האפשרות שהנהג היה נשאר ללון בבני ברק, כשמשפחתו נמצאת בירושלים, לא היתה מעשית.

הנהג גם לא הרויח מאומה מנסיעה זו, מאחר והוא שכיר חודש, ומקבל תשלום קבוע, בין אם יבצע את הנסיעה ובין אם לא. ולכן היו כל הנוסעים חייבים מן התורה לרדת בכביש גהה, ולהניח לו לעשות מיד את הדרך לירושלים, ולא לדרוש ממנו תשלום עבור המונית.

וביותר, שהרי כבר בשעה שעלו לאוטובוס בירושלים, היו צריכים לעשות את החשבון, ולהבין שלא יוכלו להכנס עם האוטובוס עד לתוככי בני ברק.

גם מהנהלת החברה לא יוכלו הנוסעים לדרוש תשלום, מפני שהם הכניסו את עצמם לשעת-דחק שכזו, והם-עצמם אשמים במה שקרה.

בדור-אחרון זה שבו אנו חיים, יש מקרים רבים שבהם מושמע קול התורה, וקולה של דעת ההשקפה הצרופה, מתוך החושך, הענן והערפל, וגם מתוך ים הצרות והיסורים אפשר לשמוע את קול ה'. לא צריך לחפש הרבה את התופעה הזו. היא נמצאת כמעט בכל פינה.

בהיותו בסיביר, קרא פעם הגאון מטשיבין זצ"ל עם כניסת השבת למנין בחורים, והוציאם בכפור הנורא למדבר-הקרח שבחוץ, וביקשם לומר יחד עימו, שם במדבר הסיבירי השמם, את פסוקי ה'לכו נרננה'.

התפלאו התלמידים מאוד מה ראה רבם על ככה, להוציאם אל הכפור, ולומר שם פסוקים שכאלו?

השיב הגאון זצ"ל ואמר, שעשה זאת על פי הפסוק (תהלים, כ"ט ח') "קול ה' יחיל מדבר", ופירש שגם המדבר, למרות היותו מדבר, ממתין ומצפה מימי בראשית לקול ה'. גם הוא רוצה לשמוע את קולה של השכינה הקדושה. "ולכן מצאתי את ההזדמנות שאני כאן, במדבר הזה, כדי להשמיע את קול ה'".

אי של שלווה

התלמידים ראו-כן-תמיהו בגדלותו הענקית של הגאון זצ"ל, שגם כאן, בעיצומם של היסורים ובלב-ליבה של השממה, זכר את הפסוק ואת פירושו, וביקש לְבַצְעוֹ הַלְכָה לַמַּעֲשָׂה.

בדרך אגב נוכל ללמוד מכאן על השלווה הנסוכה בליבם של לומדי תורה, המביאתם לידי אפשרות להתנתק מכל הסובב אותם, גם אם מדובר בגיהנום של צרות ויסורים, כאשר מטרתם של האויבים היא להשמיד ולכלות, לשרוף ולאבד כל זיק של יהדות בליבם של יהודים.

פעם הגיע לשיעור בישיבתנו אדם מנותק לגמרי, במלוא מובן המילה. שיעור, ועוד שיעור, ועדיין היה יוצא בלי "לקחת" איתו כלום. לאחר מספר שיעורים הוא ניגש אלי לראשונה ואמר: "כבוד הרב! אתה רואה שאני רחוק מאוד. בכל זאת אני מבקש שהרב יתן לי משהו קטן שאטול עימי הביתה. אבל אני מבקש שיהיה זה משהו שלא יפריע לי, ולא יטריד אותי בחיי השגרה"

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על ההקרבה לעבודת הבורא

"אדם כי יקרוב מקרבן לה" (ויקרא א', ב')

מפני מה הוצרך הכתוב לומר "מכם"? פירש ה"אור החיים" הקדוש: "עוד ירמוז, לצוות את אנשי חיל להשתדל לקרב לבבות עם בני ישראל לעבודת ה', ולזה יקרא 'קרבן לה', כי על ידי חטא האדם יפרד הדבקות של ישראל עם אביהם שבשמים, כדכתיב (דברים ד, ד): 'ואתם הדבקים בה', ויהיו נבדלים ומרוחקים מהשכינה. והאדון ברוך הוא יקפיד כביכול על הדבר, ויתאווה לקרב אותם אליו, וציווה להוכיח לכל הרחוק ולקרב לבו. גם העניש למעלים עין מהדבר, והגדיל שכר המזכה, כמאמר התנא (אבות ה): 'כל המזכה את הרבים - אין חטא בא על ידו', כי ישמרנו ה' משגינות".

החטאים גורמים להפרדת הדבקות של ישראל עם אביהם שבשמים. הקב"ה מתאווה לעוד ועוד נשמות שהתרחקו, והקורבן המעולה והמובחר ביותר הוא, כשאדם זוכה לקרב יהודי רחוק לאביו שבשמים, ומסייע בעדו להפסיק לחטוא, בכך הוא מקרב בחזרה את השכינה לעם ישראל.

משום כך, היצר הרע מנסה בכל כוחו למנוע את האדם מלעשות זאת, באמרו: "אני צריך ללמוד, חבל לי לאבד את זמני היקר..."

בטענות כאלו הוא מונע בעדנו מלהקריב קרבן לה'.

בעונותינו הרבים, אין לנו כיום את בית המקדש, ואין לנו אפשרות להקריב קרבנות שייכפרו עלינו. מה יעשה, אפוא, אדם שחטא בשוגג ורוצה כפרה? - יקרב יהודי להשי"ת! והרי זה חשוב ומקובל יותר ממה שהביא חטאת!

מרחן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל היה אומר, שעיכוב הגאולה נובע מכך שאנשים אינם יוצאים לקרב יהודים לאביהם שבשמים. הם דואגים רק לעצמם, שהם יסיפו לגדול בתורה, ולא דואגים לאחרים, שיתקרבו גם הם לתורה!

בוודאי שכל אחד חייב לשאוף לגדול בתורה, אולם אל לו להזניח, בגלל שאיפה זו, יהודים אחרים. עליו להתיעץ עם רבותיו איך לשלב בצורה נכונה בין הדברים.

על ידי הקרבה הזאת שמקריבים יהודים לאביהם שבשמים, מרגישים הרגשה טובה יותר, הרגשה של עונג, נחת וסיפוק. כל ההרגשות הטובות האלו נובעות מדבר אחד - קרבת ה'.

תהליכים שונים בחזרה בתשובה

בנושא החזרה בתשובה, צריך לדעת שלעיתים נדרשת סבלנות מרובה. ישנם אמנם כאלו הזוכים בבת אחת לאור גדול, עוזבים מיד את דרכם הנלווה, ונדבקים להשי"ת. כבר בשבת הראשונה קשה להם לזוז מבית הכנסת, והם בקושי הולכים הביתה לסעוד את סעודת השבת... אין להם בעולמם אלא לימוד תורה והלכה.

אולם אלו הם יחידי סגולה. בדרך כלל תהליך החזרה בתשובה אינו מתרחש במהירות ובבת אחת, אלא מגיע בשלבים.

פעם הגיע לשיעור בישיבתנו אדם מנותק לגמרי, במלוא מובן המילה. שיעור, ועוד שיעור, ועדיין היה יוצא בלי "לקחת" איתו כלום. לאחר מספר שיעורים הוא ניגש אלי לראשונה ואמר: "כבוד הרב! אתה רואה שאני רחוק מאוד. בכל זאת אני מבקש שהרב יתן לי משהו קטן שאטול עמי הביתה. אבל אני מבקש שיהיה זה משהו שלא יפריע לי, ולא יטריד אותי בחיי השגרה".

הצעתי לו שבכל בוקר, מיד כשהוא מתעורר משנתו, יאמר "מוודה אני". יניח דף עם הנוסח מתחת לכרית, ומיד כשפוקח את עיניו, מבלי שיצטרך אפילו לקום מן המיטה, יאמר את הנוסח הזה, ויודה להשי"ת שהשיב לו את הנשמה, שהופקדה בידו, עם כוחות רעננים ליום נוסף. "קבלה זו", אמרתי לו, "לא תפריע לך בכלל, ועל כל פנים אם תרגיש איתה שלא בנוח - אתה מוזמן לומר לי, ואתן לך משהו אחר".

כעבור כמה ימים הוא פנה אלי שוב: "זה קל מאוד להגיד כל בוקר משפט אחד. אני רוצה שהרב יתן לי משהו מעשי. אבל שוב אבקש שיהיה זה משהו שלא יציק לי".

הצעתי לו ליטול ידיים שחרית, ולברך 'על נטילת ידיים'. הסברתי לו את צורת הנטילה, ושאלתי אותו האם הוא יודע לברך? "אני יודע טוב מאוד", השיב, "אבי היה החזן הראשי באחד מבתי הכנסת בחוץ לארץ". כואב הלב, האב חזן בבית כנסת, והבן לא שומר כלום. לא שבת, לא תפילין, כלום.

כעבור שבוע הוא בא פעם נוספת: "עשיתי בדיוק כמו שהרב לימד אותי. תן לי עוד משהו, אבל לא כבד". נתתי לו סידור עם הקדשה בכתב יד, ואמרתי לו: "בכל בוקר תברך ברכות השחר. זה ייקח לך מקסימום שלוש דקות. האם זה כבד עליך?". עדיין חששתי ולא הצעתי לו להניח תפילין.

בשבוע שלאחר מכן הצעתי לו להוסיף קטע נוסף מהסידור, ולקרוא קריאת שמע.

זמן לא מבוטל עבר מאז שהחל כל התהליך, וכשבא שוב לבקש 'תוספת', אמרתי לו: "ברצוני לתת לך מתנה. אולם אני חושש שהיא תהיה לך קצת כבדה", והצעתי לו להניח בכל בוקר תפילין.

"יש לך תפילין?" שאלתי.

"יש לי תפילין מהדרות שאבי קנה לי לבר מצוה. הנחתי אותן פעם אחת בחיי, מאז הנחתי אותן בארון". וישם בארון במצרים...

וכך, לאט לאט, המשיך להתקדם.

בתחילה רק ישב בשבת בבית הכנסת והאזין לחזן, שהזכיר לו את אביו החזן, בהמשך הגיע לשמירת שבת כהלכתה, עד שבסיעתא דשמיא הפך לבעל תשובה גמור, מדקדק בקלה כבחמורה.

אגב, אספר כי פעם אחת התארחתי בביתו של אחד מגדולי המדינאים בארץ. שוחחנו על נושאים שונים, ובין הדברים הוא התייעץ איתי: במה ראוי לו להתחזק? השבתי לו שיהודי מצווה להניח תפילין בכל יום. האיש נדרך והשיב לי ברצינות תהומית: "על מה אתה מדבר? אני לא אז מהבית בלי תפילין. אין מצב שאני לא מניח אותן. אתה יכול לפתוח בזה הרגע את תא המטען של מכונית, ותראה אותן מונחות שם. בדרך קבע אני מניח אותן שם..."

כשעברנו לדבר על נושא השבת, אמרה אשתו, שגם היא ישבה בשיחה: "אין לרב מושג כמה פמוטות לשבת יש לנו. אפשר למלא שולחן שלם מהם. הצלחתי אף להשיג את הפמוטות של אמי ע"ה, שהחביאה אותם בביתם כשהנאצים נכנסו לביתם, ובזו את כל רכושם. וכל זה מלבד עשרות גביעי כסף שיש לנו בוטרינה. ואתה עוד מדבר אתנו על שבת?", התפלאה. כאילו שהפמוטות והגביעים הם שעושים את השבת... ה' ירחם כמה רחוקים הם היו.

על כל פנים, יש שזוכים לחזור בתשובה מיד, ויש שזוכים לכך באופן הדרגתי, טיפין טיפין. לכולם ה' מתאוה. הוא מתאוה שישבו לו את בניו האבודים.

זהו הקורבן המעולה ביותר שיכול אדם להקריב לה'. להקריב "מכם" - עוד יהודי, עוד יהודי, קורבן לה'. זהו הקורבן שעושה את נחת הרוח הגדולה ביותר לבורא יתברך שמו.

"אדם פי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבהמה וכן הצאן" (ויקרא א, ב) הפסוק עוסק בסוגי בעלי החיים שניתן להקריב מהם קרבן לה' - בהמה, בקר וצאן.

רבינו יוסף חיים זצ"ל מבאר (בן איש חיל ח"ב, דרוש א' לשבת הגדול), שבדברים אלו מתבררת באופן נפלא דרך עבודת ה' בעולם, ובהקדם המעשה הבא:

רב גדול, תלמיד חכם מופלג, היה ספון בבית המדרש ולומד ללא הפסקה. באחד הימים פנה לתלמידיו ואמר: "רוצה אני לצאת לטייל".

"לאן?" - שאלוהו.

"לשוק".

תמהו, השוק כולו מלא באנשים, מי 'מטייל' בשוק? בכל זאת מילאו את רצונו ולקחוהו לשם.

הלכו וראו שישה סבלים נושאים ביחד משא כבד מאד - דלת גדולה עשויה מברזל. הסבלים התאמצו מאד והזיעו. נראה היה שהדלת כבדה ביותר, וזקוקים לכעשרים אנשים כדי לשאתה... אך היו רק ששה, והם הלכו נושפים, מתנשפים ומזיעים.

פנה הרב אל תלמידיו ואמר: "הראיתם אותם? כמה הם מזיעים ומתייגעים. למרות זאת גם כאשר יגיעו ליעדם, ויניחו את הדלת במקומה, לא יסיימו את מלאכתם להיום. עליהם יהיה ללכת לסחוב דלת נוספת, סולם גדול או שקים גדושים. גם מחר ימשיכו לשאת משאות כבדים עוד ועוד - ואף על פי כן הם אינם מואסים בעבודתם, ואינם מתייגעים.

"ואילו בן אדם רק מתיישב ללמוד, ומיד - 'התעייפתי'..."

"הם, בשביל דלתות מייגעים את גופם, ואנחנו פוחדים על עצמנו כל כך. אדם אומר על עצמו: 'אם אתעייף מלימוד, אני עלול להחלש...' ממה הוא פוחד כל כך? הוא לא יחלש! אדרבה, ההיפך הוא הנכון - 'אז תתחזק ותתרפא והיתה לה שמחת עולם!'".

המשיכו הרב ותלמידיו בדרכם, והנה ראו חנות ענקית מלאה בסחורות.

חיפשו בעיניהם אחר בעל הבית, ומצאוהו טרוד מאד. הוא ישב בפניה וערך ביקורת על החשבונות. מי יודע, אולי חסרים כמה שקלים בחשבון?!... הוא היה כל כך שקוע בחשבונותיו, עד שאפילו לא הבחין באוכל שהגישו לו ובשתייה שעמדה לידו. לא אוכל ולא שותה, רק מדקדק בביקורת ספרי החשבונות.

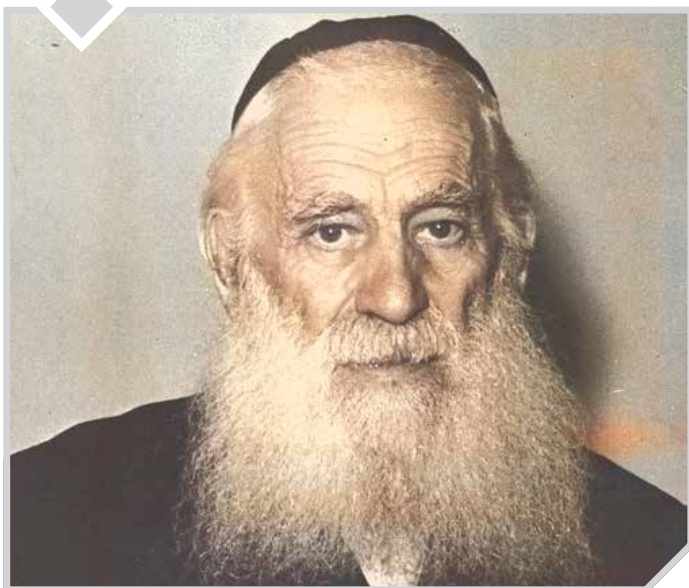
אמר להם הרב: "ראו, הוא מוסר את נפשו בכדי להרוויח כמה שקלים. לשם כך מוכן הוא לא לאכול ולא לשתות. עלינו ללמוד ממנו מהו עמל אמיתי. כך עלינו לשבת וללמוד את התורה הקדושה! לשכוח מצרכי הגוף ולמסור את עצמנו לעמל התורה!

בדרכם חזרה הבחינו בילדים משחקים. הילדים רצו מכאן לשם, והיו מרוכזים בו כל כך, עד ששום דבר מסביב לא עניין אותם.

"לימדו מהילדים" - אמר הרב לתלמידיו. "כשהם משחקים הם שוכחים את העולם כולו. ומהו משחק? שטויות והבלים שאין בהם כלום... ואנחנו, שיושבים ולומדים, כמה צריכים אנו להשקיע את מוחנו אך ורק בתורה הקדושה, בלי למצוא ענין בשום דבר אחר".

דממה של תמיהה השתררה בבית הכנסת הגדול. איש לא הצליח לרדת לסוף דעתו של אבי זצוק"ל. ואז הדהד קולו של רבה של פוניבז' בעוצמה: "הנני לבשרכם: מחר בערב תבוא לבני-ברק קבוצת ילדים ניצולים, אודים מוצלים מאש. הכנו להם בית ומיטה, אך לצערי הרב לא הצלחנו למצוא עבורם כרים וכסתות"...

בנו של הרב מפוניבז', מספר על אביו הגדול - הרב מפוניבז', מרן הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצוק"ל

הרב יהושע לייבזון

כשאנו עומדים לפני ימי הפורים, ומגביות הצדקה פועלות במלוא הקיטור, מצאתי קטע מעניין מאוד שיכול ללמד אותנו רבות. מדובר בראיון ושיחה של הרה"ג רבי אברהם כהנמן זצ"ל, בנו בכורו של הרב מפוניבז', שמספר משולי אדרתו התורנית של אביו הגדול - הרב מפוניבז', מרן הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצוק"ל

אחד מסיפורי העדות המופלאים וההרואיים אותם שמר רבי אברהם כהנמן זצ"ל במוחו, היה סיפור הפעילות הרבה אותה פעל אביו הגדול, הרב מפוניבז', למען ילדי טהרן שהגיעו ארצה.

והרי הדברים כפי שנשמעו מפיו:

אבי זצוק"ל נזעק להציל את 'ילדי טהרן'. היה זה שעה ששיירות ילדים, פליטים מסכנים שעלו ארצה מיותמים מן השואה ומערבות רוסיה לחיפה. רובם של אותם ילדים הגיעו מבתיים חרדיים, שם גידלו אותם הוריהם לתורה ולמצוות, עד שהגיע הכורת הנאצי והניף את חרב הדמים על אדמת אירופה. כשהם הגיעו ארצה, הם עברו "מיון" על ידי נציגי הציונות, שרצו להעביר אותם מדתם בכוח ולהעניק להם חינוך מחדש, נטול תורה ומצוות.

סערה רבתית התחוללה אז ברחבי ארץ הקודש, כאשר היהודים החרדים לדבר ה' הזדעקו מרה על העוול הגדול. באותה שעה הכניס רבינו עצמו לעובי הקורה, וקפץ אל המים הזידונים על מנת להציל את הנפשות הטהורות. במאמצים כבירים שהגיעו עד כדי מסירות נפש, הוא הצליח לעשות ולפעול ככל שידו השיגה, והציל למעלה משלושים ילדי חמד מ'ילדי טהרן', אותם משך מבין ציפורני הטומאה והרשע אל היכל בית המדרש, בחזרה אל החיק התורני והרוחני אותו הם הכירו בבית הוריהם, טרם נהפכו כל מוסדי עולם, טרם נספגה אדמתה של אירופה במעיינות הדמים.

הבעיה העיקרית והמרכזית שעמדה לו למכשול משהציל את הילדים, היתה בעיית המקום. היינו חייבים לאתר במהירות אכסנייה למען הילדים האומללים. רבינו ידע את אשר לפניו, הוא הורה לי לאתר צריך עץ מוכן ובנוי, כזה שמאפשר את שינועו ממקום למקום, כדי שנוכל להביא אותו ולהתאים אותו למגוריהם של

הילדים, לפחות בצורה ארעית וזמנית.

אותה תקופה הרת גורל, היתה גם תקופת 'משבר הפרדסנות' - טירוף המלחמה שהיכה בעולם, לא איפשר ייצוא של פירות הדר מחוץ לגבולות הארץ. הפרדסנים נתקעו אפוא עם מלאי עצום של פירות שהרקיבו מבלי דורש ומבקש. כצעד אחרון כדי למנוע גוויעה ברעב, הם החלו מוכרים את הציוד החקלאי ואת כל אשר רק יכלו, כדי להשיג כסף. כסף שמשמעו אוכל לפי הטף. כך מצאתי בפתח-תקוה פרדסן, שביקש למכור ביתן עץ אשר נבנה במקור לאחסון תפוזים. רכשנו את הצריך ושתלנו אותו למרגלות הגבעה בשכונת 'זכרון מאיר' הבני-ברקית.

מיהרנו להקים בתוכו מטבח עשוי בלוקים. תחמנו חלק מהצריך שהפך לחדר שינה, בו הצבנו מיטות ברזל שהרכבנו בעצמנו. הכל היה מוכן לקליטתם של הילדים. רק כרים וכסתות עבור הפליטים הצעירים והמסכנים, חסרו לנו.

הדבר כאב מאוד לאבי זצוק"ל. באותם ימים לא ימים לא היתה אפשרות לרכוש מן המוכן כרים וכסתות, והוא לא היה יכול לתאר לעצמו סיטואציה, בה הילדים מגיעים לפנימיה החדשה שלהם ואין

ובלי כסת, הוא הרי לא יוכל להירדם, הוא לא יוכל להירגע! מצפוני יבער בקרבו וייסר אותו, עד כדי שלא יצליח לתת תנומה לעפעפיו. לכן הגיעו חכמי התורה, מתוך דאגה לאדון שחיי קודמים, והציעו לו פתרון שכולו אמת וצדק - שימסור את הכרית הבודדת לעבדו העברי; העבד יישן שנת ישרים, וכך גם תערב שנתו של האדון מבלי שיסורי מצפון יהפכו אצלו לנדודי שינה".

דממה של תמיהה השתררה בבית הכנסת הגדול. איש לא הצליח לרדת לסוף דעתו של אבי צוק"ל. הכל ניסו לטוות חוטי שיערה במוחם, להבין אל מה חותרים הדברים.

ואז הדהד קולו של רבה של פוניבז' בעוצמה:

"משהבנתם, אחים יקרים, את בסיס ההלכה; הנני לבשרכם: מחר בערב תבוא לבני-ברק קבוצת ילדים ניצולים, אודים מוצלים מאש. הכנו להם בית ומיטה, אך לצערי הרב לא הצלחנו למצוא עבורם כרים וכסתות. והתורה אומרת 'וחי אחיך עמך' - חייך קודמים', ואני שואל אתכם - הכיצד תוכלו לעלות על מיטותיכם לישון, כשאתם יודעים שבאותה שעה שוכב לו ילד מסכן, אומלל, בודד ויחיד בעולמו, שאין לו כר למראשותיו? שאין לו שמיכה שתחמם את עצמותיו הרכות?! אין לי ספק שלא תצליחו להירדם! על כן אני מייעץ לכם את עצת התורה, הביאו נא כרים, הביאו נא כסתות, הנעימו לאותם אומללים את שנתם וכך תערב גם שנתכם..."

עוד באותו ליל, במוצאי מנוחה, הגיעו יהודי בני-ברק אל צריף העץ כשהם מביאים אתם את כריהם וכסתותיהם, עד שנערמה ערימה גדולה עוד יותר מכפי שנדרש...

תוך כדי שיחתו, מגדיר הרה"ג רבי אברהם כהנמן זצ"ל את אבי הגדול ואת פעולותיו הרמות, ממבט קרוב ואישי:

מקובל לראות באבי צוק"ל 'מהפכן' גדול, מופלא ומפליא, מי ששוב ושוב מחדש ומביא המצאות חדשות ומוסדות חדשים למען הרמת קרן התורה והפצת לימוד התורה. אם מדובר בישיבה המעטירה, על כל הדרכים המקוריות להביא לה משאבים, ואם על כל אחד מעשרות המוסדות והיזמות שהוציא אבי צוק"ל מן הכוח אל הפועל.

והאמת היא: הוא לא חידש דבר מעצמו! כל מה שחידש וייצר והגה, היה מתוך התורה הקדושה, אליה היה דבוק וממנה שאב את החכמה ואת הבינה, ואת העצות ואת הפעולות. הוא היה איש שכולו תורה, והכל נבע אצלו מהתורה הקדושה. סייעתא דשמיא מיוחדת הייתה לו בבחינת 'והאר עינינו בתורתך', התורה האירה את עיניו בצורה יוצאת דופן, ולימדה אותו איך לפעול ללא לאות למען הקמת קרנה של תורה וקרנה של יהדות.

(המבשר תורני י"ג באלול תשע"ט)

להם כר וכסת למנוחת גופם הדוויו. הוא ניסה מכל הכיוונים משך שבוע שלם, אך שבת קודש פרשה את כנפיה כשעדיין לא היו לא כרים ולא כסתות.

הילדים צריכים היו להגיע ביום ראשון בשבת - -

הדרשה שהרטיטה

כאן מספר בנו בכורו ויד ימינו של הרב מפוניבז', על אותה דרשה מרטיטה ומפורסמת אותה נשא אביו בשבת קודש. הדרשה שהביאה 'יש מאין' כרים וכסתות לאותם פליטים ילדים אומללים. הדרשה וההדים שיצרה, אולי שוכתבו מאוחר יותר בידי כותבי פרקי חיים של רבינו, אולם אין תחליף לאוטנטיות העדות המקורית-ראשונית של הבן הגדול, שנוכח היה באותם רגעים ושחזר אותם לאחד, במתיקות לשון ובמוחשיות רבה:

אבי צוק"ל מיהר לפרסם, שבשבת קודש אחר הצהריים, הוא ימסור 'דרשא בעניינא דיומא' בבית הכנסת הגדול בבני-ברק, השוכן במרכזו של רחוב רבי עקיבא. הייתה זו הפתעה מוחלטת לתושבי בני-ברק, שלא הורגלו לידיעות כגון דא. הכל חפצו לשמוע את אשר בפיו של הרב מפוניבז', וקהל רב גדש את ביהכ"ס ואת מבואותיו הרבה לפני השעה היעודה.

רבינו עלה אל הדוכן ופתח בביור הלכת:

"רצוני לברר אתכם, טייערע ברידער, מצוה אחת מן התורה, הלכה למעשה" - קולו היה נעים ורגוע. "חכמינו קובעים ש'הקונה עבד עברי, קונה אדון לעצמו'. כלומר: אם יש לו לאדון רק כר אחד בביתו, הדין מחייב אותו למוסרו לעבדו העברי, גם אם הוא יצטרך לישון בשל כך על הרצפה הקרה והמוצקה! לומדים זאת מהצו האלוקי המפורש 'הענק תעניק לו' המלמד אותנו שזכויותיו של העבד העברי קודמות אפילו לזכויותיו של אדונו בעצמו".

אבי צוק"ל השתהה כדי שניות אחדות, והמשיך בביור ההלכת: "בספרי הפוסקים אנו מוצאים את מי שתמה על הוראה חז"לית זו, שהיא אסמכתא מפורשת, איכה יתכן כדבר הזה בעוד הוא סותר ציווי מפורש אחר בתורה 'וחי אחיך עמך' - חייך קודמין'. ואם כן מדוע שהאדון יחוייב למסור את הכרית היחידה שברשותו לעבדו העברי, הלא חיי קודמין?"

ומן הקושיה לתירוץ: "בספרי ההלכה ישנה שקלא וטריא בנידון, אולם אני רצוני להביע בפניכם 'סברא' משלי. סברא פשוטה: לעניות דעתי אין כל ניגוד בין הציווי של 'חייך קודמין' לבין הציווי להעניק לעבד את הכר היחיד. אדרבה, ציווי ההעניקה לעבד נובעת מעצם הציווי של חייך קודמין.

"הנה החסבר: התורה רוצה אך את טובתו של האדון, היא רוצה שהוא יוכל לישון במנוחה ובמרגוע, שכן חיי קודמים לחיי העבד, וראשית יש לו לדאוג לעצמו. והתורה מבינה שאם הוא ייקח לעצמו את הכרית היחידה, ואילו את עבדו ישכב על הרצפה הקרה, בלי כר

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

כאשר סיים לרקוד, פנה הרב לרבנית ואמר: "רעבעצין, האם היית רוצה לתת לי גם משלוח מנות?" והרבנית משיבה: "כמובן!". ואז אומר לה הרב: "את זוכרת שסיכמנו להתחיל בסעודת פורים בשעה חמש אחר הצהריים? אז אם רצונך לתת לי משלוח מנות, אנא ממך בואי ונאחר את הסעודה בשעה אחת, ובאותה שעה, אכנס לחדר ואלמד מהגמרא החדשה באין מפריע, וזה יהיה 'משלוח המנות' שלך אלי!..."

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א, על השמחה הגדולה בחודש אדר

כספים עבור הישיבה הקדושה, בלי להתעייף. פעם שאל אותי אחד ממקורביו: "מהיכן שואב הרב את הכוחות הללו, לפעול עבור העמדת תורה, ללא עייפות, ללא לאות, מתוך מרץ ושמחה?"

השיב לו הרב: "אספר לך את ה'סוד' הגדול, מהיכן שאבתי את הכוחות הללו להעמיד תורה בישראל:

"בהיותי ילד קטן, בעיירה שבה התגוררנו, היה מנהג המקום מידי שנה בפורים, להביא משלוח מנות לרב המקומי. היינו כמה אחים, וכל אחד מאיתנו ראה כבוד גדול להיות זה שיגיש את משלוח המנות לרב, לכן מידי שנה היה אבינו מטיל גורל בינינו, מי יזכה להיות זה שימסור את משלוח המנות לרב. ומה כבר יכולנו להרשות לעצמנו להביא לרב? כמה חתיכות עוגה עם בקבוק יין ותו לא!

"ההכנות לפורים החלו כבר כמה שבועות קודם לכן, כאשר אמא קנתה קמח שמרים ושמן, שיהיה למשלוח מנות לפורים, וההתרגשות לקראת היום הגדול והשמח גברה ככל שהוא התקרב.

והנה כמה ימים לפני פורים, אבא הגיע הביתה מאושר ושמח והחל לרקוד איתנו, על מה ולמה השמחה הגדולה? אמר לנו אבא: 'כל שנה, מי שדואג למשלוח המנות לרב זו אמא, והנה היום הגיע לעירה מוכר ספרים ובאמתחתו מסכת 'בבא בתרא' דפוס וילנא. באותם

בחודש אדר ישנה מצוה לשמוח. "משנכנס אדר מרבנים בשמחה". עלינו לדעת כי בעבודת ה', בלימוד תורה וקיום מצוותיה, ישנן שתי דרכים: הדרך האחת היא, אדם מקיים מצוות כ'מלומדה'. כך הוא ראה בבית הוריו, כך הוא רגיל לעשות מאז ומתמיד. וכי מה יגידו בבית אם לא ילך לשיעור תורה? ומה יגידו החברים אם לא יקיים מצוות? והדרך השנייה היא, לגשת לקיום מצוה ולימוד תורה בשמחה עצומה, כמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהילים ק, ב): "עבדו את ה' בשמחה בואו לפניו ברננה".

שני יהודים יכולים לקיים אותה מצוה, אבל הבדל תהומי ביניהם. שניהם מניחים תפילין בבוקר, האחד עושה זאת מתוך הרגל של שנים, ואילו השני חש תחושת אושר, כי הרי הוא האדם הנבחר שהשי"ת בחר בו מכל העמים ונתן לו את תורתו.

בספר 'ארחות צדיקים' [שאין ידוע מי מחברו אבל מוסכם שהוא מספרי המוסר הקדמונים, אשר על פי ה'שדי חמד' הוא חי עוד לפני תקופת האר"י] כותב ב'שער השמחה': "וכל העושה המצוות בשמחה, יש לו שכר אלף ידות יותר ממי שהמצוות עליו למשא". כי מצוה שמקיים יהודי מתוך שמחה, שכרו עליה גדול פי אלף, מאשר אם מקיים אותה בלי שמחה.

אין לנו אמנם מושג מהו מתן שכרן של מצוות, אבל אם נתאר לעצמנו שעל מצוה חשובה כמו הנחת תפילין יש שכר מסויים, הרי אם ניגשים למצוה הזאת מתוך שמחה אמיתית, מקבלים שכר גדול אלף מונים. וכך בכל מצוה ומצוה שמקיים האדם.

השפעת ריקוד הרב עם הגמרא

אספר סיפור מרגש, על הרב מפוניבז' זצ"ל, אשר כידוע הקים עולה של תורה בארץ ישראל, לאחר שעולם התורה שהקים בעירו פוניבז' בליטא עלה בלהבות בימי השואה הנוראים.

מיד בהגיעו לארץ, גם לאחר שנודע לו על החורבן הגדול באירופה, שינס את כל כוחותיו וכל מרצו, להתחיל הכל מחדש.

בשנות חייו האחרונות, היה הרב מפוניבז' ידוע חולי. הוא סבל מאד, ועם זאת המשיך כל העת בנסיעותיו ברחבי העולם, כדי לאסוף

לתדהמתי, נטל הרב את הגמרא בידיו, והחל לרקוד איתה סביב השולחן, כמו שרוקדים עם ספר תורה בשמחת תורה, כאשר בפיו הניגונים המתלווים לכך

ברחבי תבל, כדי להגדיל עוד ועוד תורה, הרי זה מאותה 'שמחת תורה' של פורים באותה שנה. דע לך, כי גם לו הייתי חי מעכשיו עוד שמונים שנה נוספות, הייתי ממשיך באותה דרך, להוסיף עוד ועוד תורה בישראל".

עד כאן סיפורו של הרב מפוניבז', שכבר איננו איתנו עשרות בשנים. בוודאי שאותו רב בעיר הולדתו של הרב מפוניבז', כבר אינו בין החיים שנים רבות הרבה יותר. בוודאי הוא לא יכול היה להעלות בדמיונו, כי בזכות אותו ריקוד של שמחה בפורים על קבלת גמרא חדשה, יקום לאחר עשרות שנים עולם של תורה בארץ ישראל. הרי יודעים אנו את כל מפעלי התורה שהקים הרב מפוניבז'. את כל רבבות לומדי התורה שלמדו בזכות מפעליו אלו. וכל היש' האדיר הזה, הוא בזכות אותו ריקוד של שמחה, שרקד רב יהודי בעירה קטנה בליטא.

היש לנו מושג לגודל שכרו על המעשה הכביכול-קטן שעשה? אין ספק שנשמתו מתעלה בגנאי מרומים עוד ועוד, בזכות הפרות ופרי-הפרות של אותו ריקוד שמחה.

לו היינו יודעים את התוצאות המופלאות, שיכולות לנבוע משמחה של מצוה ולימוד תורה, בוודאי היינו מתחזקים עוד ועוד להרבות שמחה בימים קדושים ונעלים אלו.

(מתוך 'דורש טוב' פורים)

מיים, מי שהחזיק מסכת שלמה בבית, ועוד מדפוס וילנא שהיה עדיין חדש, היה המאושר באדם. 'הנה', אומר לנו אבא. 'קניתי ממנו את הגמרא, כדי שאוכל להביא אותה כמשלוח מנות ממני אל הרב'. עדיין לא הבנו את משמעות הדבר" - המשיך הרב מפוניבז' וסיפר - "אבל ביום הפורים, אבא אמר לאח שנפל בגורלו להביא את משלוח המנות, שהוא יטול את העוגה ואת היין, ואילו לי הוא אמר לקחת את הגמרא, ולומר לרב שזה משלוח מנות 'אישי' ששלח האבא.

"כאשר הגענו אל בית הרב, קיבלה אותנו הרבנית בשמחה, כדרכה תמיד, ונטלה מאחי את העוגה והיין, ואילו אני ניגשתי אל הרב, מסרתי לו את הגמרא, ואמרתי לו שזה משלוח מנות אישי מאבי אליו.

"לתדהמתי, נטל הרב את הגמרא בידיו, והחל לרקוד איתה סביב השולחן, כמו שרוקדים עם ספר תורה בשמחת תורה, כאשר בפיו הניגונים המתלווים לכך.

"דקות ארוכות רקד הרב עם הספר בידו, כאשר כולנו ניצבים בצד, מופתעים מהמראה, ואיתנו גם הרבנית, ואילו הרב רוקד ושר בשמחה שאין למעלה ממנה.

"כאשר סיים לרקוד, פנה הרב לרבנית ואמר: 'רעבעצין, האם היית רוצה לתת לי גם משלוח מנות?' והרבנית משיבה: 'כמובן!'. ואז אומר לה הרב: 'את זוכרת שסיכמנו להתחיל בסעודת פורים בשעה חמש אחר הצהריים? אז אם רצונך לתת לי משלוח מנות, אנא ממך בואי ונאחר את הסעודה בשעה אחת, ובאותה שעה, אכנס לחדר ואלמד מהגמרא החדשה באין מפריע, וזה יהיה 'משלוח המנות' שלך אלי'..."

"צריך להבין, כי במושגי הזמנים ההם, לא היה כמעט לאיש ש"ס שלם בבית, ולפעמים הש"ס היחיד בעיר היה בבית הכנסת, וגם זה לא תמיד. גמרא שלמה, מכריכה על כריכה, גם היא היתה אוצר מיוחד. כמובן, הרבנית הסכימה לבקשת הרב, ושוב נטל הרב את הגמרא, והחל לרקוד איתה סביב השולחן".

אמר הרב מפוניבז': "הייתי אז ילד קטן בן תשע, לא תמיד הבנתי את המשמעות של שמחת התורה, אבל הנה ראיתי במו עיני, באופן מוחשי, שמחת תורה מהי. חשבת' בלבי: אם רב חשוב וגדול בישראל יכול לרקוד ולשיר דקות ארוכות, כי יש לו גמרא אחת, הרי אין אושר גדול יותר מלימוד תורה, ואם כן אקדיש את כל חיי להרבות תורה בישראל. ואם רצונך לדעת מהיכן אני שואב את הכוחות שלי לנדוד

Dirshu
דרשו' ויעזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

מחזור חדש בדף היומי בהלכה התחלה חדשה שיעור חדש בעברית

מתומצת
ממוקד וברור

077-2222-666

שלוחה 1/2

עכשיו בקו השיעורים
של דרשו

המשכילים לקחו ילד גוי, ובמשך כמה חדשים גידלו לו פאות לראשו, ולימדו אותו פרשה בחומש עם פרוש רש"י. לאחר שהילד שלט בפרשה על בוריה - הכניסו אותו בין כל הילדים האחרים, להבחין. בדמיונם הם כבר חיכו לרגע בו תתפרסם תמונתו של ילד גוי מקבל סוכריה מה"חתם סופר" על הצטיינותו בתורה עם פרוש רש"י... תורו של הילד הגיע. הוא התישב מול ה"חתם סופר". אך בטרם הספיק לומר מילה אחת, צעק ה"חתם סופר" לעברו: "שיגעון! צא מכאן! לגוי אסור ללמוד תורה!"

הגאון רבי מאיר צימרוט שליט"א על מחיית עמלק

"אֲשֶׁר קָרָה בְּדַרְךְ" (מתוך פרשת זכור)

על הפסוק בקריעת ים סוף (שמות יד, כא) "ויבקעו המים", דורשים חז"ל במכילתא (פרשה ד): כל מימות שבעולם נבקעו. ומנין אתה למד שאף המים שבבורות ושבשיחין ושבמערות ושבכד ושבכוס ושבצלוחית ושבחבית נבקעו? שנאמר 'ויבקעו המים' - 'ויבקעו הים' אין כתיב כאן, אלא 'ויבקעו המים' - מלמד שכל המים שבעולם נבקעו:

איזה גוי, איוון, באמצע הלילה נהנה ממקלחת חמה ולפתע: חצי מהמים לצד ימין, וחצי מהמים לצד שמאל, והוא באויר שבאמצע... הוא יוצא בבהלה מהמקלחת, להזעיק את בנו, ולפתע הוא רואה את הבן לוגם כוס מים, וחצי מהמים לצד ימין, חצי מהמים לצד שמאל, והבן שלו לוגם את האויר שבאמצע, בולע רוח...

כולם יצאו החוצה בבהלה לברר מה קרה, והתברר שים סוף נקרע ויחד איתו כל מימות שבעולם. חז"ל אומרים שהים צעק צעקה אדירה שכל העולם שמע אותה! כל האניות שבים נשברו! וכשהגויים ראו את כל זה - גם את קריעת ים סוף הכללית, וגם את קריעת ים סוף הפרטית שהיתה בבית כל אחד מהם - הם תפסו את העבודה זרה שלהם וניפצו אותה, שברו אותה לרסיסים, וצעקו כולם: "אין עוד מלבדו!"

לא רק עם ישראל אמר: "מי כמוכה באלם ה'". כל אומות העולם אמרו את הפסוק הזה, וכפי שדורשים חז"ל בהמשך המכילתא שם: "ולא ישראל בלבד אמרו שירה, אלא אף האומות - כששמעו שאבד פרעה ומצרים בים, ובטלה מלכותם של מצריים, ונעשו שפטים בעבודה זרה שלהם, כפרו כולם בעבודה זרה שלהם, ופתחו פיהם כולם, והודו למקום ואמרו: "מי כמוך באלים ה'".

לא פלא הוא אפוא התיאור שבשירת הים: "שמעו עמים ירגזון חיל אחז יושבי פלשת. אז נבהלו אלופי אדום אילי מואב יאחזמו רעד נמוגו כל יושבי כנען".

כל העולם רתח מהאש הלוהטת שהכריזה: 'ה' הוא האלקים!' וכולם פחדו מעם ישראל, כמאמר הכתוב: "תפל עליהם אימתה ופחד", ומה' אלקיהם הנלחם להם.

כל זה - עד שבא עמלק. עמלק החליט לשנות את המצב הזה. הוא רצה לקרר את האש הלוהטת המכריזה אלוקות, הוא רצה להדיח, להדיח, להחטיא, לטמא, לצנן את האמונה בה'.

"אשר קרך בדרך". פרש רש"י: "לשון קור וחום. ציננך והפשירך מרתיחתך. שהיו כל האומות יראים להלחם בכם, ובא זה והתחיל, והראה מקום לאחרים. משל לאמבטי רותחת, שאין כל בריה יכולה לירד בתוכה, בא בן בליעל אחד, קפץ וירד לתורה. אף על פי שנכוה - הקרה אותה בפני אחרים".

אומר על כך מרן ה"בית יוסף": אם עמלק לא היה בא להילחם עם ישראל אחרי קריעת ים סוף - עד היום הזה, אלפי שנים אחר כך היו הגויים פוחדים להילחם איתנו! עם ישראל היו תמיד בעמדת הנהגה. אבל עמלק בא ונלחם, קפץ לתוך האמבטיה הרותחת, ובכך צינן אותה.

תלמידיו של ה"חתם סופר", שראו מול עיניהם ילד שנראה יהודי לכל דבר, עם פאות וציצית, התפלאו מנין ידע רבם, על אתר, את עובדת היותו גוי?

המשכילים - שסבלו מאד מה"חתם סופר", שהיה נלחם בהם בעוז ובנחישות - החליטו לשים אותו ללעג ולשחוק, ולעשות ממנו ליצנות, בדיוק כמו עמלק שרצה לעשות ליצנות מקריעת ים סוף. הם לקחו ילד גוי, ובמשך כמה חדשים גידלו לו פאות לראשו, הלבישו לו ציצית ולימדו אותו פרשה בחומש עם פרוש רש"י. באחת השבתות - לאחר שהילד שלט בפרשה על בוריה - הכניסו אותו בין כל הילדים האחרים, להבחן. בדמיונם הם כבר חיכו לרגע בו תתפרסם תמונתו של ילד גוי מקבל סוכריה מה"חתם סופר" על הצטיינותו בתורה עם פרוש רש"י... תורו של הילד להכנס הגיע. הוא התישב מול ה"חתם סופר". ממתין לשאלה הראשונה... אך בטרם הספיק לומר מילה אחת, צעק ה"חתם סופר" לעברו: "שיגעני! צא מכאן! לגוי אסור ללמוד תורה!". תלמידיו של ה"חתם סופר", שראו מול עיניהם ילד שנראה יהודי לכל דבר, עם פאות וציצית, התפלאו מנין ידע רבם, על אתר, את עובדת היותו גוי? נענה רבם ואמר: "כל ילד, שמתישב מולי, מתנדנד... רואים שיש לו נשמה, והנשמה כמוה כנר, שכל הזמן זז... 'נר ה' נשמת אדם'" (משלי כ, כז) - נשמתו של כל יהודי לווהטת מאהבת ה', הגוף מתנדנד. הילד הזה ישב מולי קפוא כמו קרח... מיד הבנתי שמדובר בילד גוי, קר וצונן, כמו עמלק שבא לצנן את האמבטיה הרוחתת"...

בגיל חמש עשרה גמר ה"חתם סופר" את הש"ס. הוא פנה לרב, **רבי נתן אדלר** זצ"ל, ושאל אותו מה עליו לעשות לסיום הש"ס? ורב והשיב לו שמי שמסיים ש"ס - עליו לצום שבעים ושתיים שעות! כך הוא אכן עשה. ביום השלישי, לאחר שבעים שעות של צום, שעתיים לפני סוף היום, הוא יצא עם כמה חברים ליער סמוך, ובשלב מסוים הם נעמד

והנה, הבה ונשאל את עמלק: וכי בני ישראל באו לכבוש את המדינה שלך? מדוע אתה יוצא ממרחק של ארבע מאות פרסה להילחם נגדם? התשובה: עמלק רוצה לשבור את כח הקדושה שיש בעולם. הוא מעונין להרבות טומאה בעולם. הוא רוצה להשבית מן העולם כל מה שמשדר רוחניות, קדושה, אמונה, אלוקות. לפי תפיסת עולמו כל העולם מתנהל על דרך המקרה: "אשר קרך - לשון מקרה". לפי תפיסת עולמו כל התאוות הפסולות מותרות: "אשר קרך, לשון קרי וטומאה". לכן היה חשוב לו לצאת להילחם בישראל, ולצנן את האמבטיה הרוחתת בפני כל העולם, משום שישראל משדרים לעולם כולו את ההפך הגמור מכל תפיסת עולמו.

ומכיון שעיקר מהותו של עמלק היא להילחם בקדושה, לכן אומרת התורה הקדושה: "כי יד על כס י-ה מלחמה לה' בעמלק מדור דור". פרש רש"י: "ידו של הקדוש ברוך הוא הורמה להישבע בכסאו, להיות לו מלחמה ואיבה בעמלק עולמית! ומהו 'כס', ולא נאמר 'כסא'? ואף השם נחלק לחציו?! נשבע הקדוש ברוך הוא שאין שמו שלם, ואין כסאו שלם - עד שימחה שמו של עמלק כולו. וכשימחה שמו - יהיה השם שלם והכסא שלם".

ואנחנו, על ידי שאנו מאזינים בשבת קודש, לקריאת התורה של פרשת זכור - כך כתוב בפסיקתא - מקיימים בשמיעה זו מצות עשה דאורייתא של מחיית עמלק, וכאילו קיימנו את המצוה בפועל. למעשה, אליבא דאמת, היינו צריכים לקיים את מצותה זכירת מעשה עמלק ומחייתו ביום פורים עצמו. ביום זה הרגו היהודים שבעים וחמישה אלף עמלקים. ומן הראוי היה אפוא שנקיים את המצוה ביום הפורים עצמו. מדוע מקדימים אותה לשבת שלפני פורים?

אלא, שביום פורים "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע". "לא ידע" ו"זכור את" - הם תרתי דסתרי. אדם שתוי לא יכול לזכור... על דרך ההלצה אומרים: "ולא זכר שר המשקים את יוסף" - מי שהוא "שר המשקים" ועסוק בכל עת בשתית יין - לא יכול לזכור... לפיכך הוקדם זמן קיום המצוה לשבת קודש, זמן של מנוחת הדעת, בו יכול אדם להתבונן ולזכור את כל אשר עשה עמלק, ולמחות את שמו. רמז יש לדבר: בפרשת זכור נאמר: "והיה בהניח ה' אלקיך לך" - "בהניח" לשון מנוחה, רמז ליום השבת שהיא יום המנוחה, והיא היום המתאים לקריאת "פרשת זכור" ולקיום המצוה!

זאת ועוד, לא רק בקריאת פרשת זכור אנו מקיימים את מצות מחיית עמלק, אלא בכל לימוד תורה שאנחנו לומדים מונחת מחיה של עמלק, שכן כל כוחו של עמלק הגיע מכך שרפו ידיהם של ישראל מן התורה, ובכל רגע שאנו לומדים תורה - מתוך התלהבות, ולא מתוך קרירות, כמו זאת שרצה עמלק לעשות - הננו מקיימים בכך את מצות מחיית עמלק.

מנהגו של ה"חתם סופר" זצ"ל היה, לבחון ילדים על תלמודם ביום השבת. ילד שהצטיין, וידע היטב את החומש עם פרוש רש"י - היה מקבל סוכריה.

כאשר קו החזית היה לא רחוק מטבריק, הבחינו החיילים הרוסיים בשעת לילה מאוחרת באור המנצנץ מחלון ביתו של אחד מתושבי העיירה. מיהרו החיילים להסתער על הבית, בהיותם בטוחים כי מדובר כאן במרגל לטובת האויב המאותת להם ע"י אור הנר הדלוק...

הדבקות בה' - כאש ששורפת הכל!

הרב בנימין בירנצוויג

"אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לֵה" (ויקרא א', ט')

קרבן לה' נקרא בתורה בשם 'אִשָּׁה', ומבאר רש"י שאִשָּׁה לשון אש, ובא לומר לנו, שכשישחטנו יהא שוחטו לשם האש. וזה טעון ביאור! מדוע קורבן נקרא על שם האש של ההקרבה?! מדוע לא על שם השחיטה עצמה, שהיא עיקר המלאכה בקורבן ויקראו לקרבן 'שחוט ריח ניחוח לה'?! ובשפתי חכמים הוסיף לבאר על דברי רש"י, שהכוונה לשוחטו לשם אש - שישרפנו לגמרי באש, ולא לצלותו וישאר ממנו דבר. מדבריהם מתבאר לנו יסוד גדול בעבודת ה': קרבן מסמל את הקרבת כל עצמותו לה', שכל מחשבתו היא לה' לבדו, ולכן קורבן צריך לשורפו באש ששורפת הכל ולא נשאר כלום, הכל לה' בשלמות! וכעין זה מתבאר בדברי הרמב"ן כאן.

זה הטעם שנקרא קרבן 'אשה' על שם הקרבתו באש ששורפת הכל, ובזה מסמל כי הקרבתו לה' מכל לבו ומחשבתו לבלתי השאיר לעצמו שום דבר! וכך כל עבודת ה' שלו צריכה להיות, בלתי לה' לבדו!!

סיפר הגאון רבי חיים ברמן שליט"א: כאשר הרב מפוניבז', הג"ר יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, היה רוצה להדגים את דביקותם של גדולי הדורות שעמלו בתורה היה מספר, כי בזיכרונו נחרט היטב מעשה שהיה ברבה של העיר טבריק שבליטא.

רב זה היה ידוע בגאונותו ובשקיפתו המרובה. במלחמת העולם הראשונה, כאשר קו החזית היה לא רחוק מטבריק, הבחינו החיילים הרוסיים בשעת לילה מאוחרת באור המנצנץ מחלון ביתו של אחד מתושבי העיירה. מיהרו החיילים להסתער על הבית, בהיותם בטוחים כי מדובר כאן במרגל לטובת הכובש הגרמני המאותת לגרמנים ע"י אור הנר הדלוק.

משהגיעו החיילים לבית פרצו לתוכו, ומצאו שם את ר' אהרון רב העיר כשהוא רכון על הרמב"ם ושקוע בלימודו, עובדה זו לא שינתה את הערכתם כי מדובר כאן במרגל, אי לכך הודיעו לר' אהרון בצורה שאינה משתמעת לשני פנים, כי הם עומדים להוציאו מיד להורג באשמת ריגול.

רבה של טבריק, אשר ידע והכיר את מידת אכזריותם של צבאות רוסיה הצארית, השיב ואמר להם: "אם אכן נגזר עלי להיות מוצא להורג, אני מקבל עלי את הדין, אך בקשה אחת לי אליכם ואנא מלאו את בקשתי האחרונה! אני עסוק עתה כל כולי בבירור הלכה מוקשה ברמב"ם, במטותא מינייכו, המתינו לי שעה קלה עד אשר אבהיר לעצמי את משמעות הקטע הקשה הזה ברמב"ם!"

לתדהמתם של החיילים לא היה גבול, מי שמע כדבר הזה? אך דא עקא תדהמה זו גרמה לכך שהם נענו בחיוב לפנייתו של הרב, ואמרו לו שאכן הם מוכנים להמתין עד אשר יסיים את עיונו.

תוך כדי המתנתם לרב בביתו עד שיגמור את לימודו, חל מפנה מפתיע במצבה הצבאי של העיר, הגרמנים פתחו במתקפה רבתי והחיילים הרוסיים המופתעים נסו על נפשם. וכך בזכות שקידתו העצומה ודבקותו המוחלטת בה', ניצל הרב מטבריק מציפורני חיות הטרף הללו.

מספר הגאון רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל בספרו 'חי ראובן': בהיותי באמריקה הצטרף אלי לעזרתי יהודי חשוב שהרבה להתחסד איתי, נסע עימי עד סן פרנסיסקו ולעוד מקומות, והוא היה מקורב מאד לאדמו"ר מבאבוב זצוק"ל.

הוא סיפר לי שבמשך השנים שם לב לדבר מעניין: כל יום בקביעות, אחרי הצהריים בשעות ארבע-חמש, הגבאים היו מניחים לפני הרב'ה

"אם כך" - השיב ה'חזון איש' - "קמים ועוזבים את המקום..." ואכן כך עשה השואל, במסירות נפש ויתר על פרנסתו המרווחת, עזב את חיפה ועבר לגור בירושלים

מדוע לאחד פסק החזון איש לעזוב את חיפה ולשני פסק להישאר בחיפה?

הרב ישראל ליוש

"לְיְהוּדִים הָיְתָה אֹרְחָה וְשִׂמְחָה וְשִׁשְׁן וְיָקָר"

ללמוד דרך בעבודתנו, שגם עלינו לחלק בדרכי פעולותינו בין העניינים הרוחניים לעניינים הגשמיים.

הסיפור הבא יספר את ראייתם התורנית של גדולי הדורות, בהבדלים באופן מוחלט וברור בין שאלה הנוגעת לעניינים רוחניים לבין זו הנוגעת לעניינים גשמיים...

בספר 'מעשה איש', מסופר על שני אנשים תושבי חיפה שעסקו בראיית חשבון, האחד הצליח בעבודתו והתפרנס ברווח, ואילו השני התפרנס בקושי רב.

הראשון נכנס אל מרנא ה'חזון איש' זי"ע ושאל: "בחסדי ה' פרנסתו מצויה, אך חושש אני על חינוך ילדיי בעיר חיפה!", "אם כך" - השיב החזון איש - "קמים ועוזבים את המקום..."

ואכן כך עשה השואל, במסירות נפש ויתר על פרנסתו המרווחת, עזב את חיפה ועבר לגור בירושלים.

רואה החשבון השני, פנה גם הוא אל החזון איש בשאלת מגוריו בחיפה, אך בנוסח הבא: "קשה לי בפרנסה וברצוני לעזוב את חיפה, מה אעשה?" מיד שאל אותו החזון איש: "ומה עם חינוך הילדים?", "דוקא בענין זה" - ענה השואל - "המצב הוא טוב, אני מתגורר בסמוך לבית הספר החרדי, וגם פעלתי רבות למען ביסוס החינוך החרדי בעיר, אך כיון שפרנסתי דחוקה, אני מסתפק אם לעבור לגור בתל אביב"

הנה ידוע ההבדל בין הגזירה במלחמת היוונים על החשמונאים, לבין גזירת המן ואחשוורוש. גזירת היוונים היתה על עניינים רוחניים, 'להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך...', ואילו גזירת המן היתה על הגופים, 'להשמיד להרוג ולאבד...!'

גם ניסי ההצלה במלחמות אלו השתנו זה מזה, בעוד שנס החשמונאים בחנוכה היה נס גלוי, מחוץ לדרך הטבע, 'רבים ביד מעטים...', ולעומתו נס הפורים היה בדרך טבעית, בלא שהשתנו סדרי בראשית.

יש לומר ששני חילוקים אלו קשורים זה בזה, ולא לחינם הנהיג כך מנהיג הבירה, שבעניינים רוחניים יהיה הנס מחוץ לגבולות הטבע, ובעניינים גשמיים יהיה הנס בטבעיות על דרך מנהגו של עולם. אין זאת אלא כדי להורות לנו, כיצד גם אנו צריכים לפעול בעניינים רוחניים ובעניינים גשמיים. ברוחניות צריך האדם לגייס את כל כוחותיו, ואף מעבר לכוחותיו, כדי לעלות מעלה מעלה במעלות הרוחניות, וכמו שהשי"ת פעל ועשה אף מחוץ לדרך הטבע, כאשר היתה גזירה על קיום התורה והמצוות, כן אנו, ההולכים בדרכיו ומתדבקים במידותיו, עבור לימוד התורה וקיום המצוות - צריכים להתאמץ בכל הכוח ולעשות דברים בלתי רגילים, שלא היינו עושים אותם בשגרת היומיום. לעומת זאת בעבור צרכי הגוף הגשמיים, כגון מזונותיו של אדם, מגוריו וכלי ביתו, אין זה מן הראוי לפעול בדרכים לא דרכים כדי להשיג ולהגשים הרצונות, די בפעולות רגילות וטבעיות להשגת המבוקש, ואין צורך להשתדל עבורם יותר מדאי, כי אין חפץ הקב"ה בהאדרת והערצת העניינים הגשמיים, רק רצונו שנשקיע כל כוחנו ומרצנו, ואף מעבר לכך, עבור קיום רצונו ית', ואילו בצרכי הגוף הגשמיים נסתפק בדרכי פעולה רגילים.

אל יאמר הקורא, חלילה, כי למדנו מכאן שהצלת חיי אומה או אדם, הם עניינים גשמיים שאין להשתדל עבורם רק בדרכים הרגילות, כשם שהקב"ה הציל את הגופים בפורים רק בדרך טבעית, וכביכול לא התאמץ בזה ולא הנהיג ניסים מחוץ לדרך הטבע...

אלא ודאי כל ענין הצלת חיים הוא ענין רוחני, וכל אחד מצווה לעשות הכל בכל מכל כל, כדי להציל כל אדם מישראל, וכל דברינו הם רק שמאופן הגזירות ומאופן הנהגת הקב"ה בניסים אלו, נוכל

טרם הספיקו לנסוע כברת דרך של ממש, ולפתע פתאום קול יללות סירנות ונורות כחולות מהבהבות עוטפות את הרכב מכל עבר, כשארבע ניידות משטרה נצמדות לרכבו של הנהג הנחמד, סוגרות עליו וחוסמות את המשך דרכו. מהניידות קופצים שוטרים חמורי סבר, ומורים לנהג לעצור מיד, ולצאת מהרכב. הנהג המבולבל עשה כמצוותם, ועל אתר הסתערו עליו כמה שוטרים...

מי הודה לשוטרים על שעצרו אותו בטעות?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי" (אסתר ב', כ"ב)

ימי הפורים הגדולים עומדים בפתח, כל לב יהודי נרגש ונלהב. מסביב יהום סער הצלופנים והבונבונירות, בחלל עולות נעימות קצובות, שמחות ומרקדות, האווירה כולה צבועה בחגיגות ססגונית עזה, ובעומק הלב פנימה מתחוללת מערבולת של רגשות שמחה ועליצות.

אכן כן, אחת לשנה, כולנו שוכחים את דאגות היום יום, ושוקעים לתוך יממה של שמחה ועליזות יוצאי דופן. 'חייב איניש לבסומי', ודומה שאין חובה שהיא זכות אהובה כל כך, כמו להיכנס אל יום הפורים, לשקוע בשמחתו ולהתענג על גדולתו. זוהי יממה יחידה ונדירה בשנה, בה הכל - מכל הכיוונים ובכל העולמות - אפוף שמחה וגיל, והשפע והאושר אינם ברי תיאור.

זהו יום שמחה השוררת בחוצות וכובשת כל נים בלב, יום של עליצות פורצת גבולות ומרוממת טפח וטפחיים. וביום הגדול והנפלא הזה, כידוע לכולנו, שערי אורה ושמחה נפתחים, שערי שפע וישועה נפערים לרווחה, מזמינים את כל החפץ ליטול כי יבוא ויטול במלוא חופניים, כי כל הפושט יד ומבקש - גם מן שמיא - נותנים לו בשמחה וברוחב לב.

זהו גילוי נפלא שגילה הרוקח בפסוק 'עת צרה היא ליעקב וממנה יוושע', וממנו חשף סוד שכדאי לדעת: המילה 'ממנה' כוללת את האותיות שבמילה 'מהמן'. כלומר, אם 'עת צרה היא ליעקב', אם יהודי חש בצרה ובמצוקה, אם יש משהו שמעיק על כל אחד מאיתנו, אזי 'ממנה יוושע' - כלומר מימים אלו, ימי השמחה על מפלת המן הרשע, ניתן לשאוב ישועות רבות ונכספות, מסוגלים הם להרעיף ישועות כבירות.

וכאן נשאלת שאלה שראוי לייחד לה התבוננות מעמיקה: לאורך ההיסטוריה, סבל עם ישראל גזירות ורדיפות, גלויות ומכאובים, ומחלק גדול מהם נושע ונגאל, זכה בנס הצלה מרגש, ולזכר הניסים אותם חווינו - נקבעו לנו חגים ומועדים. אבל למה דווקא יום הפורים

- הוא המיוחד לחולל בו ישועות לכל אחד מאיתנו? למה דווקא ביום הזה טמונה סגולה כה מיוחדת ועילאית? מה מיוחד בנס הפורים, שהפך את יומו ליום בו השערים נפתחים והישועות זורמות בקצב?! התשובה היא, כי פורים הוא יום של נתינה. יום של התמסרות. יום שאחד מעיקריו הוא לשמח את הזולת, להעניק ליהודי אחר, לתמוך באח מן. פורים מיוחד בכך שהחל מהרגע בו נוצר הנס שלו, ועד כל רגע במהלך היום הגדול הזה בימינו, סמלו הוא הנתינה וההתמסרות לזולת, התמיכה, העזרה והסיוע מכל הלב.

אם נתבונן בנס המגילה, נגלה כי הוא מתחיל בכך שמרדכי הצדיק גילה את הסוד כי בגתן ותרש מבקשים להרעיל את המלך, ודיווח על כך לאסתר שדיווחה על הגילוי בשם מרדכי, ובכך ניצלו חיי אחשוורוש. אסתר המלכה יכולה לקחת את הקרדיט על הגילוי, אבל בחרה לומר אותו בשם מרדכי, כפי שמודגש במגילה 'ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי'. בסופו של דבר כאן החלה הישועה, כי באותו לילה בו נדדה שנת אחשוורוש, נמצא כתוב בספר הזכרונות שמרדכי הציל את חייו.

בסיכומו של דבר, אם נתבונן, נראה שכל נס המגילה לא היה מתרחש, לולא אסתר היתה נותנת את זכות הגילוי למרדכי. כלומר, כל הנס

**חייך הרב והשיב: 'בוודאי אתם
חושבים, כי בעולם האמת אקבל
שכר רב על כתיבת ספרי 'אבן
האזל', אולי על מלאכת הרבצת
התורה בה אני עמל ללא הרף.
בוודאי אקבל על כך שכר, אך אין
כל ספק כי אקבל שכר רב ונוסף
על השעות בהן אני לא כותב את
ספרי - ותחת זאת כותב המלצות...**

עם כניסתו לחדר המעצר, הסתבר לו כי האיש שהעלה לרכבו הינו שודד מסוכן, ולבסוף נמלט רגלית - והסתייע בטוב לבו של נהג מזדמן כדי להמשיך את הבריחה. אלא שהדבר לא נעלם מעיני השוטרים הדולקים אחריו, והללו היו בטוחים כי הנהג מתואם עם השודד, ולבטח - הוא חבר באותה כנופיה. לא הועילו כל תחנוניו של האיש והוכחותיו, מפקד בית המעצר הורה כי יעצר למשך הלילה, ומחר - מי יודע מתי - יימשך הטיפול בו...

מתנשם ומתנשף הוכנס היהודי הלז, הנהג הנחמד וגומל החסד, אל תוך חדר מעצרים, לצד פושעים. הוא מביט בקירות המקולפים ובתת התנאים, ומבין שזה לא המקום עבורו, הוא לא יצליח להירדם כאן, ובכלל - איך בכלל הגיע לכאן?! וכי העלה בדעתו אי פעם שייקלע לחדר מעצרים?! וכי חטא, עווה או פשע מעולם?! - איך בכלל נקלע למצב הביש הזה?!

מחשבות לא נעימות ריחפו בירכתי מוחו, כיצד מעשה חסד אצילי הוביל אותו ללילה כה עצוב. הוא היה בטוח שכבר ביום המחר - כשתתברר הטעות ועד כמה אין לו קשר לכנופיה - ישתחרר, ובכל זאת - המחשבה על כך שייאלץ לבלות לילה אחד במקום כזה - תסכלה אותו מאוד. הוא חיפש תעסוקה להעביר את השעות שלפניו, ואז גילה כי בחדר חוברת הדרכה להגשת 'עזרה ראשונה', ומתוך שלא היה לו משהו טוב ומועיל יותר לעשות, החליט לעבור על החוברת שלפניו...

בין הנושאים הנידונים בחוברת, מוקדשת יריעה נרחבת לנושא התקפי לב, דרכים למניעה, דרכי טיפול, עזרה ראשונה, ולצד זאת - רשימת תסמינים המעידים כי התקף לב מתקרב. כשקרא את התסמינים הללו, עלתה במוחו מחשבה נועזת:

אם ממילא עליו לבלות את הלילה מחוץ לביתו, אין ספק כי בית חולים עדיף על בית מעצר... לפיכך, קרא ושינן את רשימת התסמינים, וכשהיה בטוח שהוא זוכר אותם היטב, ביצע את

הפלאי מתחיל בנתינת הזכות למרדכי, בהקרבת הזכות הגדולה של הצלת חיי המלך - שירשם על שם מרדכי, ולא על שמה!

ולכן, מצוות היום כוללות בתוכן בעוצמה רבה את המרכיב של ההענקה לזולת, התמיכה בו, הדאגה כלפיו והאיכפתיות למענו. אלו לא מצוות שהובאו ליום הזה סתם, אלא כי יש בהן את הנוסחה האדירה שהביאה את הישועה, את הרצון להעניק, לתת, להקריב למען הזולת, לעשות הכל כדי להקל עליו, לוותר על זכויות אישיות למענו.

הבה נתבונן בסיפור המגילה, ונקרא את מה שטמון בו בין השורות: האיכפתיות למען הזולת, הרצון להיטיב אתו - אלו פתחו את שערי הנס, אלו הביאו את הישועה. לפיכך, יום הפורים הוא היום בו 'כל הפושט יד נותנים לו' - כי זהו יום שכולנו מעניקים ונותנים בשפע רב, מתוך רצון להיטיב, בלי לבדוק בציציות ובלי להתבונן עמוקות - רק לתת ולתת ולתת עם כל הלב!

וככל שנרבה בנתינה ביום הזה, ככל שנתאמץ לשמח את הזולת, להעניק מתת יד הגונה לכל מבקש, לשמח אדם גלמוד במשלוח מנות יצירתיות, לנצל את היום הזה כדי לגרום ליהודי עצוב לחייך - כך נזכה שבזכות הנתינה שלנו ומאמצינו למען הזולת ייפתחו עבורנו שערי שמים, ונזכה אכן לנצל את היום הזה לפעול ישועות גדולות, בשפע, באושר, בשמחה!

תודה נרגשת

בבית החולים 'רמב"ם' בחיפה, שעת צהריים מוקדמת. למקום נקלע יהודי חשוב המשמש כמגיד שיעור מפורסם, ובתוך כדי ביקורו במחלקה - שם לב לתכונה מעניינת סביב אחד החדרים במחלקה. עמדו שם כמה שוטרים, מחזיקים בידיהם מסמכים צפופים, ומבקשים להחתים את אחד המטופלים - תוך כדי שהם מתנצלים בפניו על אי הנעימות, כשמנגד - הלה מודה להם בהתרגשות...

המחזה הזה עורר את סקרנותו של אותו מגיד שיעור, וכשהבחין בכך המטופל המאושפז - ביקש ממנו להתקרב ולספר לו על מה ולמה כל המהומה, מדוע השוטרים מתנצלים ומדוע הוא כל כך מודה להם. וכך סיפר האיש את הסיפור המדהים הבא:

היה זה ביום האתמוול, כשנסע על ציר תנועה ראשי בחיפה, אז הבחין מרחוק ביד מתנופפת, ואדם שנראה כנתון במצוקה מבקש כי יעזור לו. הוא האט את רכבו ועצר, והלה הסביר כי הוא ממהר מאוד ועליו להגיע למקום אחר בדחיפות, והוא מבקש אם ניתן לעלות לרכב ולהצטרף לנסיעה. הנהג - יהודי טוב לב ונחמד, הסכים בשמחה לעשות את מעשה החסד הזה, והזמינו לעלות לרכב ולהצטרף.

טרם הספיקו לנסוע כברת דרך של ממש, ולפתע פתאום קול יללות סירנות ונורות כחולות מהבהבות עוטפות את הרכב מכל עבר, כשארבע ניידות משטרה נצמדות לרכבו של הנהג הנחמד, סוגרות עליו וחוסמות את המשך דרכו. מהניידות קופצים שוטרים חמורי סבר ושלופי נשק, ומורים לנהג לעצור מיד, ולצאת מהרכב בידיים מונפות אל על. הנהג המבולבל עשה כמצוותם, ועל אתר הסתערו עליו כמה שוטרים, אזקו אותו באזיקים, והובילו אותו לתא המעצר.

שנרבה בעשיית חסד ובנתינה למען זולתנו - כך נזכה שבורא עולם ייטיב עימנו במידה כנגד מידה, ויפתח לנו את אוצרו הטוב!

20 המלצות בבת אחת!

בבית הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, ראש ישיבת 'עץ חיים' ומחבר ספרי 'אבן האזל', נשמעה באותו ערב נקישה רפה על הדלת, ובפתח נראה יהודי מיהודי ירושלים, שניכר שמצבו הכלכלי לא שפר עליו. הוא ביקש להיכנס ולשוחח עם הרב, ועם כניסתו אל חדרו של הרב הניח שני עמודים כתובים בכתב יד צפוף, וביקש מהרב לעיין בהם... היתה זו רשימה ארוכה של נדיבי עם מעבר לים, אשר אותו יהודי ביקש לצאת לחו"ל ולהתרימם לעזרתו, הואיל ומצבו הכלכלי קשה מנשוא. ואם כל נזקק מיהודי ירושלים היה נכנס אל הרב מלצר ומבקש מכתב המלצה, הרי שהלה היה מקורי בבקשתו:

'אני מבקש כי הרב יכתוב לי 20 מכתבי המלצה שונים, ממוענים אישית לכל אחד מנדיבי הלב הללו, כאשר כל מכתב פונה אל הנדיב באופן אישי לפי כבודו ומעמדו. אני סמוך ובטוח שאינו דומה מכתב המלצה כללי למכתב המלצה אישי, שלבטח ימצא מסילות ללבו של כל נדיב - שעה שיראה שהרב פונה אליו אישית. אני יודע שמדובר בבקשה חריגה שתעלה לרב זמן רב ומאמץ מרובה, אבל זו הדרך שלי להצליח להתרים הרבה כסף...' - סיכם הלה את בקשתו המוזרה.

בני הבית, בשומעם את הדברים, התפלצו ממש. 'החוצפה עוברת כל גבול' - התלחשו ביניהם, 'זהו, אנשים איבדו את הבושה! ככה להטריח את הרב? ככה ללחוץ עליו שיכתוב 20 מכתבים שונים? וכי אין גבול למה שניתן לדרוש מהרב?'

גם כך, כל העסק הזה של כתיבת ההמלצות לכל מי שיצא לחו"ל לקושש מעות, כבר מזמן אינו מוצא חן בעיניהם. היטב ידעו כי רבנים שעסוקים הרבה פחות מהרב מלצר, כבר עברו מזמן לטופס המלצה בדגם אחיד המצולם פעם אחר פעם, שכל הדרוש מהרב הוא להוסיף את שם המבקש ולחתום בשולי המסמך. ואם לא די בכך שהרב מוסיף וכותב המלצה ארוכה ומפורטת לכל מבקש, כאן זה כבר מוגזם ממש: 20 המלצות לאדם אחד! היתכן כדבר הזה?!

הם פנו אל הרב, וביקשו לעצור אותו בטרם יעשה מעשה. 'לא שייך לתת למצב להימשך כך!' - טענו בתוקף, 'אנו של הרב יקר מפז, אי אפשר שיקדיש שעות כה רבות וטירחה כה גדולה למען כל מבקש מכתב. אם היה הלה מסתפק במכתב אחד - גם זה יותר מדי, אבל ניחא. אולם כעת - נראה כי איבד את הבלמים לחלוטין, הוא בטוח שעל הרב לטרוח בעבורו כל כך, לכתוב 20 מכתבים... לא יעלה על הדעת!'

חי"ך הרב והשיב: 'בוודאי אתם חושבים, כי בעולם האמת אקבל שכר רב על כתיבת ספרי 'אבן האזל', אולי על מלאכת הרבצת התורה בה אני עמל ללא הרף. בוודאי אקבל על כך שכר, אך אין כל ספק כי אקבל שכר רב ונוסף על השעות בהן אני לא כותב את ספרי - ותחת זאת כותב המלצות... אין צורך לחסוך בשעות הללו או להימנע מהטירחה הזו - הרי שכרי מובטח בגינן לא פחות משהוא

תוכניתו: הוא החל משתנק ומתקשה לנשום, דופק על חזהו בחוזקה ומפלבל בעיניו כמסוחרר...

באישון ליל החלה מהומה בחדר העצורים, אחד העצורים נראה כי אינו חש בטוב..., כששמע כי ראש המשמרת מזמן אמבולנס בחשש לאירוע לבבי בבית המעצר - הביץ כי תוכניתו הצליחה... לפחות יבלה את הלילה על מיטה נוחה בבית החולים כשלצידו צוות רפואי רחום, ולא על דרגש בבית המעמד כשסביבו פושעים מסוכנים...

ה'עצור' שנראה כי לבו לא עומד לו, הועלה לאמבולנס, מלווה בארבעה שוטרים חסונים שישמרו עליו כל העת. כראוי ל'עצור' במעמדו, הוא אפילו לא עבר את חדר המיון, הובהל מיד למחלקה הקרדיולוגית, שם החלו מיד בסידרת בדיקות מקיפה. ואז, הרופאים גילו את שגילו - - -

אכן כן, אחד העורקים הראשיים היה סתום ב-99 אחוז, והלה אפילו לא ידע! בעודו משתנק ועושה עצמו כבעל בעיה לבבית - אכן כן, לבו עמד לחטוף התקף אמיתי בכל רגע!

בני המשפחה הוזעקו למחלקה, מובלבלים ונבוכים מהלילה המוזר העובר עליהם, אבל אפילו לא ניתנה להם השהות לדבר עם אביהם. רופא מומחה הוזעק בשעות הלפנות בוקר, וביצע טיפול לבבי מורכב באופן דחוף ביותר, מציל בכך את לבו של היהודי שהבהיל את עצמו לבית החולים כתוכנית חמקנות מלילה בבית המעצר, ועתה מסתבר - כי זה מה שהציל את חייו!

עד שעות הבוקר המאוחרות, כבר התבררה למשטרה האמת הברורה מראש, כי האיש חף מפשע, הסך הכל הינו נהג טוב לב שביקש לעשות חסד עם יהודי שביקש 'טרמפ', ומצא עצמו מתגלגל לחדר המעצר על לא עוול בכפו. כעת באו השוטרים להתנצל ולהחתימו על מסמכי השחרור, בעוד הוא עומד ומודה להם על הטעות שעשו, שהרי רק בזכותה התברר עד כמה סתום עורק ראשי בלבו, וחייו ניצלו!

וככל הסיפור הזה, סיפר אותו נהג בעצמו, בעודו בבית החולים, למגיד שיעור מפורסם שסיפר את הסיפור להרה"ג רבי גואל אלקריף שליט"א, והוסיף: 'הבנת מה הולך בעולם הזה? אני חשבת ששעשיתי לפלוני טובה, ומחמתה התגלגלה עליי רעה שכזו - להיעצר על לא עוול בכפי. ומה מסתבר? שההיפך הגמור הוא הנכון:

הטובה שעשיתי - היא שהצילה את חיי! ההיקלעות לבית המעצר - היא שהובילה לטיפול לבבי בזמן הנכון! המעצר שנגרם ממעשה החסד שעשיתי - הציל אותי.

מדהים! מתברר, שמעשה חסד ונתינה למען הזולת, פותח שערים מפתיעים של שפע ורחמים מן שמיא, מעניק ניסים ונפלאות שלא ניתן לתאר או לשער. לפתע פתאום, במבט לאחור, ניתן לגלות עד כמה המאמץ למען הזולת, ההתמסרות למענו, הרצון להיטיב אתו - אלו פותחים לנו שערי ישועה, אלו מביאים בכנפיהם את השפע הנכסף.

הנה כי כן, אנו ניצבים בפני יום כה גדול, יום שכולו נתינה. הבה ננצל את היום הזה כדי לתת, להעניק, להתאמץ, להקריב להתמסר ולסייע - לעשות הכל למען יהודי אחר, להקל עליו, לשמח את לבו. וככל

מרוכמות ומיוחדות. אבל מתי בתוך היממה הזו היא עת הרצון הנעלית ביותר? מתי הזמן של יהודי להקיש על שערי שמים במלוא העוז והתעצומות, ולהיושע באמת? את השאלה הזו הפנו לכ"ק האדמו"ר מנדבורנה זי"ע. ואז, השיב הרבי גילוי שמיימי מסעיר, מילים שכדאי לזכור אותן ולנצלן היטב: בבוקרו של יום הפורים, קודם תפילת שחרית, היא עת רצון עילאית לאמירת תהלים. ולאחר אמירת התהלים, לפני תפילת שחרית - זוהי עת הרצון המיוחדת והעילאית ביותר, זהו הרגע הנעלה ביותר לפעול בו ישועה ביום הגדול והנשגב הזה! הבה ננצל את הרגעים העילאיים האלה, ובכל הכח. אמירת תהלים לפני התפילה, ומיד אחריהם - עוד קודם התפילה - נקיש על שערי שמים, נתחנן על כל מה שמעיק עלינו, נתפלל על המצוקות האופפות אותנו. זוהי שעת זהב ועת רצון עילאית, הבה ננצל אותה בכל הכח!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפורסם פניני פרשת שבוע

מובטח על עסק התורה בו אני עוסק ביתר שעות היממה! ובאומרו זאת, פתח הרב מלצר צוהר, חרך הצצה לסולם העדיפויות של יהודי. לפעמים נראה, כי ישנם עיסוקים חשובים ורבי מעלה, ואילו ההתמסרות לזולת לא מצליחה להשתחל לראש סולם העדיפויות, זוכה במקום סמלי אי שם בירכתיים... בסיפור נפלא זה, אותו סיפר תלמידו הגה"צ רבי חיים בריס זצ"ל, אנו מגלים את האמת: ההיפך! ההתמסרות לזולת, הטירחה למענו, הפעלתנות כדי להקל עליו, האיכפתיות לגורלו - אלו קודשי קודשים ממש, זהו העיסוק הנעלה ביותר! כמה כדאי להשקיע בו, להקדיש לו זמן וכוחות, לתת לזולת את מלוא האנרגיה והסיוע שנוכל. עכשיו, בעומדנו ערב ימי הפורים, זה הזמן המסוגל לכך ביותר, זו העת הנכונה. הבה ננצל את היום הזה שכולו חסד ונתינה כדי להרבות חסד ונתינה מכל הלב, ונזכה שהשפע, האושר והשמחה של היום הזה, ירדפנו כל ימי חיינו!

שעת זהב...

יום הפורים הוא עת רצון מיוחדת, זמן מסוגל לפעול ישועות, שערי שמים פתוחים לרווחה. ובתוך היום הגדול הזה יש 24 שעות, כולן

המשך מעמוד 20 | הרב בנימין בירנצוויג

'הברכה היחידה שאומרים בה 'ונברך עליה בקדושה ובטהרה' היא ברכת מעין שלוש, איני יכול לעבור יום אחד מבלי לומר להקב"ה 'ונברך עליה בקדושה ובטהרה!'. כזו היתה דבקתו של הרבי זצ"ל באמירת הברכות יום יום!

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

כמה עוגיות פשוטות, קיכלאך, הרבי היה מברך עליהם מזונות ואחר האכילה מברך על המחיה בדבקות גדולה. פעם אחת קרה שלא היו עוגיות, ושאלו את הרבי האם להביא תפוחים במקום? אמר הרבי 'לא אני רוצה דוקא את הקיכלאך...' ולא הבינו מדוע. כמה חודשים לפני פטירתו, אחד מבאי הבית אור אומץ ושאל את הרבי על מנהגו זה לאכול דוקא עוגיות. השיב הרבי:

המשך מעמוד 21 | הרב ישראל ליוש

רבי אלחנן נסע עם המכתב ל'חזון איש', 'אולי תיסע אליהם...' - הציע ה'חזון איש'. 'הנסיעה לחיפה בימים ההם' - מספר רבי אלחנן - 'לא היתה קלה כלל וכלל, היא התארכה שעות ארוכות, ורבים היו טלטולי הדרך, אך ה'חזון איש' אמר, אז לא הסתפקתי והחלטתי לצאת לדרך. אך יצאתי מבית ה'חזון איש', פגש אותי יהודי ושאל אותי: 'אולי אתה צריך ליסוע? אני נוסע כעת לחיפה!'... ראיתי בזאת סיעתא דשמיא", מספר רבי אלחנן. "היתה זו עבורי קפיצת הדרך, וברוך ה' הצלחתי במשימתי, ההורים השתכנעו לתת לבנם להמשיך ללמוד תורה..."

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

"בשביל פרנסה לא עוזבים את המקום..." - פסק ה'חזון איש' נחרצות.

ואם כבר בחיפה עסקינו, ובפסקי ה'חזון איש' בענייני מסירות נפש לרוחניות, הנה לנו הסיפור הבא, גם הוא מספר 'מעשה איש': צעיר חיפאי למד שנתיים וחצי בישיבה קטנה בכפר סבא, ונפשו חשקה ללמוד בישיבת פוניב'ז, אלא שהוריו התנגדו לצעד הזה ורצו שישאר בחיפה ללמוד בטכניון... המדריך של הצעיר הזה ב'נוער האגודתי' היה רבי אלחנן סמט ז"ל, הוא שלח לו מכתב ושאל אותו כיצד עליו לנהוג בסתירה הזו בין רצונו לרצון הוריו?

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

השיעור ובהמשך ב"ה הגיעו עוד הרבה תגובות שמלמדות על כך שיש לו בהחלט ביקוש גדול.

הרב שפרכר: התגובות אכן מגיעות מכל קצווי הארץ, וגם מחו"ל. יש לנו לומד אחד קבוע שמתגורר באודסה שבאוקראינה, ומכהן כאחד מרבני העיר שם. הוא שוחח איתי בשבוע שעבר ואמר לי: "נו, מתחילים עוד מעט יבמות, הרב שפרכר, אני סומך עליך שתעזור לנו לעבור את המסכת כי ברור לי שבלעדיך לא אצליח ללמוד אותה..."

כמובן שהמחמאה היתה מאוד גדולה, אבל אני חושב שהחלק היותר חשוב בסיפור הזה הוא שיושב אדם באודסה, אזעקות מנסרות את החלל, התושבים נערכים לקראת המתקפה הרוסית הקרובה לבוא, והוא מה מעסיק אותו? איך ללמוד מסכת יבמות!!! אשריכם ישראל!

באשר לשאלה אודות תגובה שגרמה לי לשינוי כלשהו, אני יכול לספר שאני תמיד אוהב להרחיב גם בעניינים הפחות מרכזיים בדף, אבל כשלמדנו מסכת ראש השנה, היה שם מקום שבו רש"י נכנס להסביר כל סדר גלגל המזלות, ואני מאוד התלבטתי ואפילו התיעצתי עם חבר אם להיכנס לזה או לא, כי היה ניתן להסביר גם בלי לפרש ולפרט את המהלך של גלגל המזלות אבל בסופו של דבר החלטתי לא לעשות לעצמי הנחות, נכנסתי לעניין למדתי אותו כמו שצריך ובשיעור הסברתי אותו בשפה ברורה ונהירה.

ביום שבו למדו את הדף הזה קיבלתי טלפון נרגש מיהודי שאמר לי: "למדתי את הדף, ולא הצלחתי להבין את הרש"י עם גלגל המזלות. האזנתי לכמה שיעורים מוקלטים וכולם התחמקו מזה, ואז נזכרתי שיש את השיעורים של הרב שפרכר, הוא בוודאי לא דילג על החלק הזה. האזנתי לשיעור שלך ואכן לא התאכזבתי!"

התגובה הזאת, חוץ ממה שהיא מאוד החמיאה לי כמובן, היא גם הציבה לי רף מחייב גבוה מאוד. הציבור מצפה ממני לרמה גבוהה של פירוט והסברה, אני לא יכול לאכזב את הציבור...

מסכת יבמות, סביר להניח שיש הרבה לומדים שחוששים כשמתחילים את המסכת הזאת. איך אנחנו יכולים לחזק אותם ולנטוע בהם תקוה שהם אכן יצליחו ללמוד גם אותה כמו שהצליחו ללמוד את כל המסכתות עד כה?

הרב שפרכר: נכון, מסכת יבמות היא לא מסכת קלה. הזהר הקדוש אומר ש'עני ורוכב על החמור' רומז לשלושת המסכתות הקשות שבש"ס שמתחילות באותיות אלו 'ע' 'נ' 'י'. לפי רוב הדעות האות 'י' מרמזת על מסכת יבמות. יש אומרים שזאת מסכת ידיים, אבל כולי עלמא מודו שמסכת יבמות היא לא מהמסכתות הקלות בש"ס. אבל אחרי שכבר עברנו קשיים כאלו, יכול נוכל גם לקושי הזה בסייעתא דשמיא. אדם שלמד את כל סדר מועד, בנוסף למסכת ברכות, ועמד בכל התהפוכות שידענו בשנתיים האחרונות, לא יישר מלימוד של מסכת יבמות."

וגם בימי שמחת חתונת ואירוסי הילדים שיחי', לפני ואחרי השמחה לשבת ולהקליט....

מעניין במיוחד שדווקא האתגרים הגדולים שצלחנו הם אלו שאנחנו זוכרים בסיום. הם אלו שמעניקים לתחושת הסיפוק תוספת מיוחדת....

הרב שפרכר: אני חושב שמעולם לא הצלחתי להרגיש את הביטוי 'הלב עולה על גדותיו', כפי שהרגשתי אותו כשסיימתי למסור את השיעור האחרון במסכת חגיגה. זאת הרגשה מיוחדת במינה. איך הגדיר זאת הרב סגל: "הרגשה עילאית", אכן, הרגשה עילאית!

בהחלט, עברנו תקופה לא פשוטה. הנה, אנחנו כאן, מסיימים את סדר מועד בשמחה עצומה, יצאנו מחוזקים ומחושלים למרות ועל אף כל הקשיים, וזה חיזוק עצום וגדול במיוחד לקראת תחילת לימוד מסכת יבמות, שנחשבת לאחת המסכתות הקשות בש"ס.

אנחנו כבר התמודדנו עם קשיים יותר גדולים, הצלחנו לשרוד גם בתקופות של בידודים וסגרים והגבלות על מפגשים חברתיים, למדנו בחוץ, בחצרות, על הגגות, במרפסות, דרך הטלפון וגם בחדר המדרגות.

ספרו לנו על תגובות מעניינות שקיבלת מהלומדים, ושגרמו לכם לשנות אולי את צורת ההגשה או תוכניות שהיו לכם בעניין?

הרב סגל: עם רוב הלומדים אין לי בכלל היכרות וכמובן שהרוב גם לא מגיבים, אבל גם המיעוט שכן מגיבים זה הרבה מאוד תגובות ויש הרבה סיפורים שעוסקים בתגובות.

תגובה מיוחדת קיבלתי פעם במכתב מאיש חינוך ומנהל ת"ת גדול וידוע בניו יורק, שגם משמש כמגיד שיעור דף היומי בבית כנסת מפורסם שם, בתוך הדברים כותב כך: 'הבהירות של השיעור הוא להפליא. אף פעם לא מתבלבל וגם לא מבבלב השומע. אתם מוסיפים - רעדט אויס' - מה שצריך לשיעור עבור ההבנה הבסיסית, ולא יותר ממה שצריך'. זה מאוד חיזק אותי להמשיך בסגנון השיעור - מצד אחד לא לפספס נקודות הנחוצות לפשט, ומצד שני לא להתרחב יותר מדאי.

אני אזכיר כאן רק עוד תגובה אחת שעשתה אצלי שינוי בצורת החשיבה: תקופה אחרי שהתחלתי למסור שיעורי 'הדף היומי בהלכה', שמתי לב שלא קיבלתי בכלל תגובות על השיעור באידיש, וחשבתי לעצמי שאולי כדאי להפסיק עם מסירת השיעור הזה. מדובר בהכנה לא פשוטה, טרחה מרובה, ואם בסוף אף אחד לא מאזין, אז אולי חבל על ההשקעה?

בעודי מתלבט סובבה ההשגחה העליונה שיפגוש אותי יהודי שלא הכרתי. הוא מיד זיהה אותי ופנה אלי באידיש בשמחה גדולה: "אתה הרב אפרים סגל??? אתה לא יודע איך אני שמח לפגוש אותך. אני לומד כל יום 'דף היומי בהלכה' ולאחר מכן צופה בשיעור שלך ונהנה מכל רגע, זה חזרה נפלאה עבורי, וכבר מזמן חשבתי שאני צריך להודות לך על כך!".

אמרתי לעצמי, אם יש לומד אחד שהשיעור הזה עוזר לו, המשמעות היא שהוא כן שווה את המאמץ! כמובן שהמשכתי למסור את

מי שכבר למדו את מסכת עירובין, שהיא רמוזה באות ע' של 'עני', בוודאי לא נכנסים ללחץ. הם מבינים שגם מסכתות קשות נועדו שילמדו אותן, ושלכל יהודי יש סייעתא דשמיא מיוחדת ללמוד כל חלק מחלקי התורה שהוא רוצה ללמוד.

אבל גם מי שרק עכשיו מצטרף ללימוד 'הדף היומי', וכל דברי החיזוק שאמרנו עד כה לא נוגעים אליו, הוא לא למד בקורונה ולא למד את מסכת עירובין, עדיין אין סיבה להיכנס ללחץ. מסכת יבמות היא בהחלט מסכת שאפשר ללמוד אותה. הלימוד עצמו אינו קשה, ואינו מעבר ליכולת ההבנה של אדם רגיל. אלא מה? יש הרבה 'משפחות מורכבות' במסכת, וצריכים להכיר את ה'משפחות' הללו. צריך ללמוד את זה עם סבלנות, בלי לחץ ובלי פאניקה. לומדים בצורה רגועה, מכירים את ה'משפחה' שעליה מדברים בכל פעם, מי ההורים, מי הדודה, והאמא שלה ובעלה ואשתו וכו', וככה מתקדמים.

באידיש יש פתגם ידוע שאומר "חאפ נישט קיין הייסע לאקשן" כלומר, אל תחטוף אטריות חמות... אכול בסבלנות, המתן שיתקררו מעט ותוכל לאכול ולהינות מהאוכל. אותו הדבר בלימוד גמרא, לא צריכים לרוץ לשום מקום. לומדים בנחת, ומגיעים רחוק בסייעתא דשמיא.

לגופו של עניין, יש ספר שחיבר רבי טוביה וולף בשם 'מראה יבמות', זה ספר נפלא שעושה סדר בכל המשפחות המורכבות ומבאר בצורה נפלאה את המסכת. אני מאוד ממליץ למי שחושש מלימוד 'יבמות' להצטייד בספר הזה שבוודאי יעזור לכל אחד לצלוח את המסכת בצורה טובה בעזרה.

ה'עוילם' אומר שמסכת יבמות מתחילה בחמש עשרה צרות... אני חושב שצריך לדקדק בדברי המשנה כתוב שמה "פוטרות חמש עשרה צרות", כלומר על ידי לימוד המסכת הזאת אפשר להיפטר מכל הצרות שבעולם בעזרת ה'.

ועוד דבר קטן אני רוצה לומר למי שמאוד חושש מהמסכת. קחו בחשבון ש'יבמות' היא מסכת של 121 דף. רק 49 דפים מתוכם הם החלק המורכב יותר. רוב המסכת דומה לכל מסכתות הש"ס האחרות, יש נושאים מאוד מעניינים ולא מורכבים, יש מושגים חדשים שמעשירים מאוד את הידע, ויש גם לא מעט אגדות מעניינות מאוד. זאת מסכת מלאה מתיקות ולא הייתי ממליץ לאף אחד לוותר עליה!!!

הרב סגל: "מישהו שאל אותי אם זה מלחיץ אותי ללמוד מסכת יבמות מול המצלמה... אמרתי לו ש'מלחיץ' זו מילה דלה מכדי לתאר את ההרגשה. ישנה הרגשת אחריות כבדה בפרט שבו בבד עם התחלת המסכת התחלתי גם את המחזור החדש במסירת שיעורים ב'דף היומי בהלכה', והוספתי גם שיעורים בעברית. אך מאידך יש ביטחון ואמונה בסייעתא דשמיא שמובילה אותי תמיד בכל הקשור לזיכוי הרבים.

"בשעה שאנחנו מדברים אני כבר עומד אחרי הקלטת כמה דפים ביבמות, ונוכחתי לראות שאמנם זה לא כ"כ קל להסביר את

העניינים, אך לא 'כצעקתה'... ונרגעתי קצת".

הרב שפרכר: "האמת שאת הדף הראשון הקלטתי כמה פעמים עד שיצא בצורה טובה. כי בכל פעם תוך כדי מסירת השיעור הרגשתי שאני לא מדבר מספיק בבהירות, שמשוהו לא חד ורהוט עד הסוף, פשוט עצרתי את ההקלטה, ואז ניסיתי שוב להקליט. כדי לתת ללומדים גישה חלקה ככל האפשר למסכת הזאת".

הרב סגל ממשיך את דבריו: כשאני מגיע לדפים כאלו, ובעצם לפני כל שיעור אני משתדל לחשוב לעצמי ש"לאדם מערכי לב ומה מענה לשון" - אני עושה את ההשתדלות המקסימלית מבחינתי לערוך את ליבי שיהיה מוכן למענה הלשון שישים ה' בפי ללמוד לעמו ישראל תורתו הקדושה בהבנה.

לימוד מסכת יבמות הוא אמנם לימוד מורכב, אך מצד שני מאוד מאתגר, מושגים חדשים ולא תמיד מוכרים, והרבה סוגיות שאמנם מורכבות אך מאוד מלהיבות בספרות מחודשות - צריך לזכור את דברי ה'אגלי טל' הידועים בהקדמתו וז"ל: 'כי זה היא עיקר מצות לימוד התורה להיות שש ושמה ומתענג בלימודו ואז דברי תורה נבלעין בדמו. ומאחר שנהנה מדברי תורה הוא נעשה דבוק לתורה' וכמדומני שבמסכת יבמות אפשר גם אפשר להתענג, בפרט שכשאדם עמל ולבסוף מבין הרי התענוג גדול יותר.

אך כמובן העצה הטובה ביותר עבורי ועבור כל אדם באשר הוא, כמו על כל דבר בחיים - תפילה! לכוון בברכה 'אהבת עולם' ובברכת אתה חונן, וכמובן להתפלל בלשון שלך בכל יום על הדף של היום - שתזכה ללמוד ולהבין.

אני רוצה לתת כאן טיפ קטן למגידי השיעורים שקוראים את הדברים: ראשית, כמובן מי שיכול להיעזר בתרשימים זה יכול מאוד לעזור. אמנם למי שמסביר בלי תרשימים, לפעמים חושבים שאם רוצים להסביר מקרים של איש ואשה ואחים וכו' כדאי לתת להם שמות ולבנות מבנה משפחתי, כגון: ראובן נשא את לאה ואת רחל, ורחל היא בתו של שמעון אחיו, ויש להם אח נוסף ששמו לוי שנשא את עדה וצילה.... לדעתי זו טעות, כי בדינים שיבואו אח"כ הלומד צריך להחזיק ראש מי היבמה ומי הצרה ומי המייבם, הרבה יותר טוב להשתמש בביטויי ההלכתי שלהם 'היבם' 'הצרה' 'המייבם', 'האח הנוסף', מאשר "לתת" להם שמות, כמובן שזה לא כלל, וגם אני נותן בשיעורים שמות באופן שזה יכול לעזור, אך צריך תמיד לשקול את האופן הטוב ביותר להסברה הטובה ביותר.

יש חשש שחלק גדול מהלומדים יפלו חלילה ולא יצליח לסיים יבמות?

הרב סגל: קודם כל, גם מי שחושב שלא יצליח לסיים זו לא סיבה לא להתחיל, כל דף שהוא ילמד ויבין זה קנין נצחי לעולמי עד.

כמו כן, אסור ליפול ליאוש, גם אם יום אחד לא הבנת כ"כ את הסוגיא המורכבת זה לא אומר שכך יהיה גם בדפים הבאים, וזו לא סיבה לעזוב את המסכת ולחכות למסכת הבאה [שגם היא לא כ"כ קלה....] אך כמובן שכל אחד יכול לעשות לעצמו תמריצים ומחויבויות

כמוכן שהוא הגזים קצת, כי יהיה המג"ש בכושר ההסברה הגבוה ביותר, עדיין יש הבדל עצום בין הריכוז הדרוש להקשיב לשיעור על דרשות באגדה על פסוקי המגילה לבין זה הדרוש להקשבה לשיעור על 'צרת צרת ערוה' וכדו', אך יש בזה משהו מן האמת - אנחנו כלל מגידי השיעור משתדלים להנגיש את דף הגמרא והלומדים צריכים רק להתרכז כראוי ולקלוט את הדברים אז מה הלחץ הגדול?... ובעז"ה בח' תמוז הבעל"ט נוכל כולנו להביט אחורה בסיפוק על המאמץ הגדול שעשינו למען הבנת התורה הקדושה בלימוד מסכת זו - ולחגוג ברוב שמחה את הסיום במאמר הידוע [שמסיים עוד כמה ממסכתות הש"ס] "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם....." - וכשם שזכותם להתחיל ולסיים מסכת יבמות כך תזכו להתחיל ולסיים שאר מסכתות הש"ס ולהרבות שלום בעולם!

שיעורו לו לעמוד ביעד של לימוד כל המסכת הקדושה בהבנה. וצריכים לזכור קודם כל ש'לפום צערא אגרא'. אם הלימוד קשה, השכר גדול שבעתיים, נו... כדאי לוותר על כזה שכר עצום???

אני רוצה להוסיף כאן סיפור שקרה איתי בעבר כשהייתי מוסר שיעורים בפני קבוצת לומדים, ולפעמים הייתי אומר בתחילת השיעור: רבות! היום יש דף קשה, 'און מדארף זיך אונטערגאטלן...!', כלומר צריכים לחגור את האזור ולהתכונן ל'מסע לא פשוט'. אחד הלומדים היה אומר לי תמיד: לנו אין דף קשה, רק למגיד שיעור יש דף קשה! כלומר, הקושי הוא למג"ש להתכונן יותר זמן ולתכנן את ההסברים וגם לעבוד קשה יותר להסביר, אבל הלומדים ממילא מקבלים כל יום את ההסברים הנחוצים להבין את הדף, כך שהקושי נופל עליך ולא עלינו.

המשך מעמוד 3 | הגאון הגדול רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א

בחור שהיו דמעות בעיניו כשלא הבין טוב. זה בחור שאכפת לו שהוא לא מבין! חלילה לכעוס על כזה בחור! אפשר אולי להראות כעס הפנים.

מותר ואפילו צריך לומר לילד: 'אני אוהב אותך מאד. נכון, נכשלת, אני מבין שזה היצר הרע, בוא אני אעזור לך לצאת מזה'. אם ילד מרגיש שהאבא שונא אותו - הוא הרס את כל החינוך. הילד לא יקבל ממנו שום השפעה.

תורת החינוך זו תורה מאד חשובה, ויש שני דברים נוספים שחשוב להדגיש: כשאבא לפעמים מעניש, שהאמא לא תראה בפני הילד שהיא לא מסכימה לעונש, זה הורס את החינוך. הם צריכים להיות ביחד אפילו שהיא חושבת שכעת לא צריך להעניש, אח"כ שתגיד לו.

זה קורה לפעמים וזו טעות חמורה!

דבר נוסף: בסעודות שבת לדבר על אהבת תורה, זה זמן שהלבבות פתוחים. מו"ח הגרי"ח קפלן זצוק"ל כל סעודה היתה שיחת מוסר. היו כאלו שכשלו עם ילדיהם ואחת הסיבות שהם לא השקיעו בכל בשולחן שבת ובסוף לא הצליחו עם הילדים. אצל מרן הרב מברסק זצוק"ל אני זוכר ששרו זמירות שבת ודברו הרבה היה מאד נעים בסעודות שבת שם.

(לקט מתוך מוסף שבת קדוש יתד נאמן פסח תשע"ח)

אליו ובאים לידי אהבת ד'. ככה לומדים עם ילדים כדי להכניס בהם אהבת תורה, ברגע שמכניסים בהם אהבת תורה, הילד הזה כבר נקרא חכם. הוא עדין אינו יודע כלום, אבל הוא כבר חכם. את זה מחנכים צריכים לדעת!

אינני יודע איך נוהגים היום המלמדים, אבל אני זוכר כשהייתי ילד, אצלו בחיידר בברנוביץ', המלמד התחיל ללמוד משניות: "שניים אוחזין בטלית", היה אומר המלמד ככה: "זאגט די הייליגער תנא, פון דער הייליגער משנה אהייליגע דין, שנים אוחזין בטלית". אבל זה כבר לא מקובל היום...

אבא שמרגיש שכועס על בנו, איך הוא יכול להימנע מכעס?

הגאון הגדול רב"ד שליט"א: זו בעיה. אנחנו הרגלנו ילד שעושה משהו רע שהאבא יחכה דקה להעניש. אחרי שמחכה זה נהפך לנשיקה. הילד צריך להרגיש שהאבא כאילו אומר לו: 'אני אוהב אותך אבל אני רוצה להציל אותך'. לא מיד לתת את העונש, כי ברגע הראשון זה לא נקי ואחרי רגע משתנה המצב וזה מועיל יותר.

אבי מרן זצוק"ל... על שובבות לא היה אכפת לו. אגב, זה לא אמור רק לאבות, גם למלמדים: אתה בשיעור לא צריך להראות כעס לתלמידים. אני לפעמים אומר לבחורים בשיעור: אני אוהב אותך מאוד, אבל אתה שואל כעת שאלה שלא מתאימה... לאחרונה ראיתי

המשך מעמוד 13 | הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א

שקלים, כך צריך לנהוג בעבודת ה' - להיות שקועים בה בתכלית השקיעות ולהסכים לוותר מרוב שקיעות גם על צרכי הגוף.

ומן הצאן - אלו הילדים, צאן קדשים. כדרך שהם שקועים במשחקיהם, כך עלינו להיות שקועים בלימוד ובענייני עבודת ה', בלי להסיח את דעתנו לשום דבר אחר.

(מתוך הספר 'משכני')

זהו שאמרה התורה: "מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם"

'מן הבהמה' - אלו הסבלים, כמו בהמה שנושאת משאות בשתיקה, וסובלת את העול, כך צריך לסבול עולה של תורה.

'מן הבקר' - זו הביקורת שעשה אותו עשיר על חשבונותיו, כפי שהיה שקוע בביקורת הזו, כדי שאולי ירויח באמצעותה עוד כמה

של אז לא היו הרבה תלמידי חכמים שהגיעו לדרגה כזו - בבחורותם. ורבי יוסף הי"ד לא כיחד, ואמר את כל האמת: 'היינו חבורת בחורים שסיכמנו יחד שמדי יום ששי בצהרים, נתלבש כבר בבגדי השבת ונבוא ללמוד בבית המדרש את הסוגיות הקשות בש"ס כמו 'העור והרוטב' וכיו"ב, וכתוצאה מכך היתה לנו סייעתא דשמיא מיוחדת!".

הגר"ש וואזנר שהזכיר את הגאון הוא בהתפעלות גדולה, עורר על הסגולה המיוחדת של לימוד התורה ביום ששי, וכן בקבלת השבת כמה דקות מוקדם יותר, כדי להוכיח ל'שותף', שהוא הקב"ה, שאנו חפצים בשמירת השבת וממתנים לבואה.

כל השבת נראית אחרת אם פורסים את המפה בשעה מוקדמת! אווירה של קדושה תיעטה על כל בני המשפחה שישתו לרוויה ממזמיה המטוהרים של שבת המלכה.

(לקט מתוך הספר 'שבת בשמחה' בעריכתו של הרב משה מיכאל צורן)

ר' יחזקאל קיים את בקשתה, וכשסיים אמר לה שהוא אינו זקוק לכסף, אלא ל... ירק ה'חסה'. להפתעתו, ירדה הגויה הזקנה למרתף הבית, והביאה לו משם את ה'חסה' המבוקשת, שסיפקה את כמות המרור לכל האנשים שהיו במחיצתו של הרב מטשיבין.

בעיר קראקא שבפולין, סיפר פעם הגאון רבי שמואל וואזנר, התהלך גאון עצום, מהמופלגים הגדולים שבפולין החרדית לפני השואה, ושמו רבי יוסף שטיינהרט הי"ד. גאון זה שלט עוד בבחורותיו בכל מכמני הבבלי והירושלמי, ספרא וספרי, וידע בעל פה כל ד' חלקי השולחן ערוך.

"פעם", המשיך לספר גאב"ד זכרון מאיר, "פגשתיו בקראקא ובקשתיו שיספר לי כיצד זכה לכתר תורה שכזה, שהרי גם בפולין

הצליח לחטוף את המקל מידי של הגוי ומשום ש"הבא להרגך - השכם להרגו" נתן לו מכה אחת על ראשו, והגוי נפל על הרצפה. הוא ניגש לרבו, ברגשות קשים וכואבים, ואמר לו: "סיימתי ש"ס, צמתי שבעים ושתיים שעות, ובסיום כל זה - אני הורג בן אדם..."

נענה רבי נתן אדלר ואמר לו: "דע לך, הגוי זה היה עמלקי. זכית לקיים מצות מחית עמלק! אכן, זכית לסיים ש"ס, זכית להשלים צום של שבעים ושתיים שעות - ובזכות זאת זיכה אותך הקב"ה לקיים את המצוה הזאת בפועל ממש"

נתחזק כולנו בלימוד התורה הקדושה, נלמד בהתלהבות, עם כל הנשמה, ובכך נלחם בעמלק שנלחם בתורה הקדושה, ומנסה לזרוע קרירות בלימודה ובקיום מצוותיה.

(מתוך 'דורש טוב' פורים)

ולהתפלל תפילת מנחה. בהיותם באמצע תפילת העמידה, הגיע מאיזושהי פינה גוי, מקל בידו, ורצה להזיק להם ולהפליא בהם את מכותיו.

כל הבחורים - שככל הנראה סיימו כבר את תפילת שמונה עשרה - מיהרו לברוח מהמקום ורק ה"חתם סופר", שהיה עדין באמצע התפילה, נותר על מקום עמדו.

הגוי החליט לכלות את זעמו בנער שנותר במקום, ומשום מה החליט להמתין עד שהלה יסיים את תפילתו. ואכן, מיד כשסיים את התפילה, התנפל עליו, עם המקל שבידו, מתוך מטרה ברורה לתת לו מכות רצח עד שימות...

אלא שה"חתם סופר", שהבחין בגוי המתנפל עליו בחמת זעם, לא איבד את עשתונותו, ועל אף היותו לאחר שבעים שעות של צום,

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

תכין עצמך לכבוד שבת

קבל את 'גיליון 'לקראת שבת' שכבש את העולם היהודי
אצלך בתיבת המייל לפני כולם כל יום חמישי

סיפורים ופנינים מרתקים מחייהם של רבותינו הקדושים

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ מדוע על פי הקבלה יש לפשוט את כפות הידים לאחר נטילת הידים בבוקר?
- ◆ מי שהיה ער במשך כל הלילה - האם צריך ליטול את ידיו בבוקר?
- ◆ מה צריך לכוון כשאומרים את שם 'הויה'?

מהלכות נטילת ידים בבוקר

- מלבד תקנת חכמינו ז"ל לנטילת הידים בבוקר, קיים טעם נוסף לנטילת הידים בבוקר, והוא - הסרת הרוח הרעה השורה על הידים בעת הקימה בבוקר; ולשם כך נצרכת שפיכת מים שלוש פעמים על כל יד, לסירוגין.
- בנטילת הידים בבוקר, יש לשפוך את המים על כל האצבעות, כף היד וגב היד. ועל פי הקבלה, יש לפשוט את כפות הידים כמי שרוצה לקבל דבר מה מחבירו, על מנת 'לקבל' את הטהרה.
- לפני נטילת הידים להסרת הרוח הרעה, אין לנגוע בפה, האף, האוזניים, והעיניים. ויש אומרים, שאין לנגוע לפני הנטילה גם בשאר הנקבים שבגוף.
- בנטילת הידים בבוקר, אין לשפוך את המים על גבי קרקע, אלא לתוך כלי, כגון כיור וקערה. וכשנוטל לתוך קערה, יש לרוקן את הקערה למקום שבני אדם אינם עוברים בו.
- השולחן ערוך מסתפק בנוגע לאדם שטבל את ידו במים בבוקר במקום לשפוך עליהן מים כרגיל - האם הטבילה מועילה להסרת הרוח הרעה מהידיים, או שהרוח הרעה סרה דווקא באמצעות שפיכה.
- אדם שהיה ער במשך כל הלילה, ספק הדבר אם צריך ליטול את ידיו. וראוי לגרום לעצמו לפני התפילה חיוב נטילת ידים, וליטול את ידיו עם ברכה.

מהלכות השינה ביום

- הישן ביום שינה שיש בה 'שיתין נשמין' (ראה להלן), יטול ידיו כדרך שנוטלים בבוקר - שלוש פעמים על כל יד, לסירוגין.
- רצוי שלא לישון ביום - בימות החול - שינה שיש בה שיתין נשמין (ראה להלן). והזקוק לשינה ביום כדי שיוכל ללמוד ולעבוד עבודת השי"ת כראוי בהמשך היום - ישן כפי צרכו.

• נחלקו הפוסקים בנוגע לאורך זמן 'שיתין נשמין': יש אומרים, שהוא שלוש שעות; יש אומרים, שהוא מעט יותר ממחצית השעה; ויש אומרים שהוא מעט יותר משלוש דקות. ולמעשה, המנהג הוא כדעה האמצעית, שאורך זמן הוא מעט יותר ממחצית השעה; אך רצוי להחמיר במידת האפשר.

מהלכות נטילת ידים במשך היום

- היוצא מבית הכסא ומבית המרחץ, צריך ליטול את ידיו אף אם לא עשה בתוכם מאומה. ויש אומרים שצריך ליטול שלוש פעמים על כל יד, אך להלכה די בנטילה פעם אחת על כל יד.
- הנוגע בידו במקומות המכוסים שבגוף, או המחכך בידו בשערות הראש, צריך ליטול את ידיו. ויש להזהר שלא לנגוע במקומות אלו בזמן לימוד תורה, או תפילה, וכן בשעת הסעודה.
- היוצא מבית הקברות, צריך ליטול את ידיו, מפני הרוחות הרעות הנמצאות שם ו'מלוות' את היוצאים. ויש אומרים, שצריך ליטול את ידיו שלוש פעמים.
- מי שצריך ליטול את ידיו ואין לו מים, ינקה את ידיו על ידי חיכוך הידים בבגד, וכדומה; ולאחר מכן רשאי ללמוד תורה, לברך ולהתפלל. ויש לחכך בבגד את כל שטח היד המחויב בנטילה.
- 'סתם ידים' כשרות לברכה ולתורה, דהיינו, מי שאינו רואה כל לכלוך בידיו, ולא ידוע לו שהתחייב בנטילתן מסיבה כלשהי, רשאי לומר ברכה וללמוד תורה ללא נטילת ידים.
- לדעת השולחן ערוך, בהזכרת שם 'הויה' בברכות ובתפילה, יש לכוון - 'אדון הכל, היה הווה ויהיה'. ולדעת הגר"א, ד'י בכוונת 'אדון הכל', למעט בפסוק ראשון של קריאת שמע.

בהתהלכי פעם במחיצתו בחצר שאחרי היכל הישיבה הקדושה. הייתה זו שעת ליל, אורות הישיבה הבליחו מן החלונות וקול התורה נשמע מהדהד. התבטא ברגש וכה אמר לי: "לא זכיתי להתברך בילדים, אולם 'ישיבת חכמי לובלין' ו'הדף היומי' הם בני

מרן הגר"ש וואזנר זצוק"ל בעל 'שבט הלוי' על שמחת סיומי השי"ס מימי בחרותו בישיבת 'חכמי לובלין' לרגל סיום סדר מועד

בעומדינו בסיים הלימוד בסדר מועד במסגרת ה'דף היומי' מצאתי לנכון להביא בפניכם שיחה מרתקת על הדף היומי שנערכה לפני כ-17 שנה בכ"א באדר א' תשס"ה - עם מרן הגר"ש וואזנר זצוק"ל, וכך היו דבריו:

איש חן היה מורי ורבי מהר"מ שפירא זצ"ל. איש אשכולות שהכל בו; נתברך בכל מידות שמנו חכמים - בחכמה, ביראת אלוקים, בחסידות ואף בייחוס רם בהיותו נצר להרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע. אף תואר מראהו נסוך היה הוד ויפוי. לא קלים היו חייו הקצרים עלי אדמות, ימיו היו אפופי סבל ומועקה, אולם מלאים וגדושים בחזון ומעשים היפים לדורי דורות.

זכורני, בהתהלכי פעם במחיצתו בחצר שאחרי היכל הישיבה הקדושה. הייתה זו שעת ליל, אורות הישיבה הבליחו מן החלונות לעבר החצר וקול התורה נשמע מהדהד. בתוך כך התבטא ברגש וכה אמר לי: "לא זכיתי להתברך בילדים, אולם 'ישיבת חכמי לובלין' ו'הדף היומי' הם בני, בהם קיימת מצוות פרייה ורבייה".

תקנה גדולה ורבה זו של הדף היומי ניתנה מתנה עבור כלל ישראל - אולם בקרב הישיבה לא למדו את 'הדף היומי'. בחורי הישיבה עסקו בלימוד התורה בהיגיון המוח והלב, בעמקות. גם אלה שמצאו נפשם בלימוד הבקאות למדו יותר מדף אחד ליום... בסמוך אלי ישבו תלמידים שבשנותם בישיבה סיימו את רוב השי"ס.

...גם בהקשר ללימודי הדף היומי בקרב העולם - הייתה משאת נפשו של מורי ורבי מהר"מ שפירא זצוק"ל שילמדו את הדף בהבנה, בבהירות ולא מקופיא. פעם בשיחה אישית אמר לי מפורשות - בדברו עמי על הדף היומי - שרק אם חוזרים על הדף לאחר הלימוד מפיקים את התועלת הרצויה. אמרתי לו אז שלמדתי מסכת שקלים במסגרת לימוד הדף, ונענה לי שאם לא הוספתי על עצם הלימוד את החזרה אין מכך את התוצאה הראויה.

ואכן, בשלב זה ביקש מרן ה'שבט הלוי' זצוק"ל, להניח דגש מיוחד: יש להעיר ולעורר בעניין הזה. בימינו זכינו ורבבות יהודים נמנים על

לומדי הדף; ברם, יש מקום רב וגדול להשביח את האיכות בלימוד. שמועה שמעתי שיש אשר מצאו דרך ופתרון ללמד את הדף במהלך ארבעים דקות - והנני תמה ומיצר על כך: כלום דבר זה אפשרי?! ...ואשר על כן, זאת ברצוני להדגיש באמצעותכם: ללימוד התורה הקדושה נצרכת יגיעה. התורה הקדושה צריכה להיות תורת אמת, צריך אמת בלימוד התורה. היום - בעזרת כל ההתפתחויות החדשות - מגיעים להתרבות בענין ה'כמות', אבל חשוב להקפיד ולהשגיח שלא יהיה חסר ב'איכות' לבל יחסר העיקר.

אמת היא שגדולה ועצומה היא זכותם של יהודים העוזבים ביתם ועסקיהם וקובעים זמנם ללכת לבית הכנסת לשמוע דברי תורה. זכות רבה היא לנשמה בעולם העליון. .... ואכן, בעניין זה של שמיעת דברי תורה רבו ועצמו הזכויות עד למאוד, אולם אין זה גורע מן החיוב המוטל עלינו למלא את החסר; להשביח את הלימוד ולהעלות בו את האיכות; שלא תהא השמיעה לבדה, ולא בהבנה שטחית, אלא שייקלטו מהלכי הסוגיא במוח ויתיישבו בשיטות על הלב; שיהא לימודו של אדם משומר בידו.

(מתוך שיחה להמודיע)